

Fakulta ekonomicko-správní

Řízení rizik v pojišťovnictví
Bc. Tereza Chumchalová

Diplomová práce

2022

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Tereza Chumchalová**
Osobní číslo: **E20697**
Studijní program: **N0413A050009 Ekonomika a management**
Specializace: **Management finančních institucí**
Téma práce: **Řízení rizik v pojišťovně**
Zadávací katedra: **Ústav matematiky a kvantitativních metod**

Zásady pro vypracování

Cíl práce: Popsat proces risk managementu v pojišťovně s důrazem na jednotlivé kategorie rizik a možné strategie jejich řízení.

Osnova:

- Riziko a jeho charakteristiky.
- Řízení rizik.
- Charakteristika podniku a analýza rizik.
- Zhodnocení rizik v konkrétní instituci.

Rozsah pracovní zprávy: **50**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

DIONNE, Georges. *Corporate Risk Management*. Amerika: John Wiley, 2019. ISBN 1119583128.
DUCHÁČKOVÁ, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5.
HOPKIN, Paul. *Fundamentals of Risk Management*. 1. Anglie: Kogan Page, 2018. ISBN 0749483075.
ŘEZÁČ, František. *Řízení rizik v pojišťovnictví*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2016. ISBN 978-80-210-5637-4.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Hana Boháčová, Ph.D.**
Ústav matematiky a kvantitativních metod

Datum zadání diplomové práce: **1. září 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2022**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Jan Černošský, Ph.D. v.r.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2021

PROHLAŠUJI

Práci s názvem Řízení rizik v pojišťovnictví jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych velmi ráda poděkovala Ph.D. Haně Boháčové za její odbornou pomoc, všechny rady a připomínky při zpracování diplomové práce a stejně tak i za výborné vedení a dohlížení na tvorbu práce.

ANOTACE

Diplomová práce popisuje proces risk managementu v pojišťovně s důrazem na jednotlivé kategorie rizik a možné strategie jejich řízení. Diplomová práce se zaměřuje na problematiku řízení rizik v komerční pojišťovně. Přibližuje pojem riziko a jednotlivé kategorie rizik, kterým je komerční pojišťovna denně vystavena. Dále se zabývá strategiemi možného řízení rizik v Generali České pojišťovně a.s.

KLÍČOVÁ SLOVA

řízení rizik, komerční pojišťovna, riziko, analýza rizik

TITLE

Risk management in an insurance company

ANNOTATION

This thesis describes the risk management process in the insurance company with emphasis on individual risk categories and possible strategies for their management. The diploma thesis focuses on the issue of risk management in a commercial insurance company. It introduces the concept of risk and individual categories of risks to which a commercial insurance company is exposed on a daily basis. It also deals with strategies for possible risk management in Generali Česká pojišťovna a.s.

KEYWORDS

risk management, commercial insurance company, risk, risk analysis

ÚVOD.....	10
1 LITERÁRNÍ REŠERŠE	11
1.1 POJEM RIZIKO A POJIŠTĚNÍ.....	11
1.2 PŘÍSTUPY K RIZIKU.....	11
1.3 KATEGORIZACE RIZIK	12
1.4 ŘÍZENÍ RIZIK.....	14
1.4.1 DŮVODY PRO ZAVEDENÍ ŘÍZENÍ RIZIK	15
1.4.2 PROCES ŘÍZENÍ RIZIK.....	15
1.4.3 STRATEGIE ŘÍZENÍ RIZIK	18
1.4.4 PROBLÉMY ŘÍZENÍ RIZIK	19
1.5 ENTERPRISE RISK MANAGEMENT	19
1.5.1 HLAVNÍ ROZDÍLY MEZI RISK MANAGEMENTEM A ERM.....	20
2 ŘÍZENÍ RIZIK V POJIŠŤOVNICTVÍ.....	21
2.1 PODNIKATELSKÁ RIZIKA POJIŠŤOVNY	21
2.1.1 POJISTNĚ TECHNICKÉ RIZIKO.....	22
2.1.2 TRŽNÍ RIZIKO	24
2.1.3 ÚVĚROVÉ RIZIKO.....	25
2.1.4 RIZIKO LIKVIDITY	25
2.1.5 OPERAČNÍ RIZIKO.....	25
2.1.6 OSTATNÍ RIZIKA.....	25
2.2 SPECIFIKA ŘÍZENÍ RIZIK V KOMERČNÍ POJIŠŤOVNĚ	26
2.3 KVANTIFIKACE RIZIK V POJIŠŤOVNĚ.....	27
2.3.1 KVANTIFIKACE TRŽNÍHO RIZIKA	28
2.3.2 KVANTIFIKACE ÚVĚROVÉHO RIZIKA.....	31
2.3.3 KVANTIFIKACE RIZIKA LIKVIDITY.....	31
2.3.4 KVANTIFIKACE POJISTNĚ TECHNICKÉHO RIZIKA.....	31
2.3.5 KVANTIFIKACE OPERAČNÍHO RIZIKA.....	31
2.4 SOLVENCY I A II.....	31
2.4.1 POROVNÁNÍ SOLVENCY I A SOLVENCY II.....	34
3 ŘÍZENÍ RIZIK V GENERALI ČESKÉ POJIŠŤOVNĚ A.S.	36
3.1 CHARAKTERISTIKA GENERALI ČESKÉ POJIŠŤOVNY A.S.	37
3.2 PROCES RISK MANAGEMENTU GENERALI ČESKÉ POJIŠŤOVNY A.S.	40
3.2.1 TRŽNÍ RIZIKO A JEHO ŘÍZENÍ	41
3.2.2 KREDITNÍ RIZIKO A JEHO ŘÍZENÍ.....	45
3.2.3 RIZIKO LIKVIDITY A JEHO ŘÍZENÍ	48
3.2.4 POJISTNĚ TECHNICKÉ RIZIKO A JEHO ŘÍZENÍ.....	49
3.2.5 OPERAČNÍ RIZIKO A JEHO ŘÍZENÍ	52
3.3 SOLVENTNOST GENERALI ČESKÉ POJIŠŤOVNY A.S.	53
3.3.1 SOLVENCY II.....	54
3.4 ZHODNOCENÍ RIZIK GENERALI ČESKÉ POJIŠŤOVNY A.S.	56
ZÁVĚR.....	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Schéma řízení rizik v pojišťovně	16
Obrázek 2: Struktura rizik neživotních pojišťoven.....	22
Obrázek 3: Náhodné pojistně technické riziko	23
Obrázek 4: Pojistně technické riziko změn	23
Obrázek 5: Grafické zobrazení VaR.....	28
Obrázek 6: Vliv změny úrokových sazeb na změnu čistého úrokového výnosu.....	30
Obrázek 7: Třípilířová architektura Solvency.....	34
Obrázek 8: Rozdíly Solvency I a II	35
Obrázek 9: Předepsané pojistné za rok 2020 v mil. Kč	38
Obrázek 10: Struktura finančních investic v obchodním segmentu životního pojištění	39
Obrázek 11: Struktura finančních investic v obchodním segmentu neživotního pojištění.....	39

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Složení aktiv a závazků vzhledem k hlavním měnám k 31.12.2020 (v mil. Kč).....	43
Tabulka 2: Investiční stupně ratingových agentur.....	45
Tabulka 3: Rating dluhopisů, úvěrů a půjček	46
Tabulka 4: Úvěrové riziko dle obchodních odvětví k 31. 12. 2020 a 31. 12. 2019 (v mil. Kč a v %) .47	
Tabulka 5: Úvěrové riziko dle územního hlediska k 31. 12. 2020 a 31. 12. 2019 (v mil. Kč a v %) ...47	
Tabulka 6: Analýza finančních závazků dle splatnosti k 31. 12. 2020.....	49
Tabulka 7: Vývoj nahlášených pojistných událostí od roku 2011 do roku 2020 (v mil. Kč)	51
Tabulka 8: Třípilířová struktura Solvency II	54
Tabulka 9: Solventností kapitálový požadavek 2020	55
Tabulka 10: Rozpad solventnostního kapitálového požadavku.....	56

Seznam zkratek

A.s. – akciová společnost

ERM – Enterprise risk management

Generali CEE holding – Generali Central & Eastern Europe holding

Kč – korun českých

K I S – kapitálová investiční společnost

Mil. – milión

Mld. - miliarda

ORSA – Own Risk and Solvency Assessments

REPO – Repurchase agreemen

SCR – Solventnostní kapitálový požadavek

VaR – Value at Risk

ÚVOD

Každá fyzická nebo právnická osoba je denně vystavena velkému množství různých druhů rizik. Riziko je chápáno jako nebezpečí vzniku škody, poškození, zničení nebo ztráty. Riziko je tedy bráno jako něco, co může méně nebo více poškodit současný stav.

Podniky riziko vnímají jako něco, co může ohrozit jejich existenci, výsledky hospodaření, postavení na trhu nebo dobré jméno podniku. Proto se většina společností snaží o co největší minimalizaci rizik. To vedlo k tomu, že vznikla nová vědní disciplína risk management neboli řízení rizik. Tento obor se snaží o identifikaci, měření, vyhodnocování, monitorování jednotlivých rizik za účelem včasného přijetí opatření, které povede k většímu omezení existujících rizik.

V dnešní době se rizika vyskytují čím dál tím častěji, proto je také na ně kladen větší důraz. V pojišťovnictví se neustále zvyšuje hrozba katastrof, teroristických útoků, počítačových virů, podvodného jednání a růstu konkurence. Tyto všechny faktory kladou na pojišťovny větší nároky z hlediska kvalitního systému řízení rizik.

Cílem mé diplomové práce bylo popsat proces risk managementu s důrazem na jednotlivé kategorie a možné strategie jejich řízení. V diplomové práci je popsáno riziko a jeho charakteristiky, řízení rizik, charakteristika podniku a analýza rizik a zhodnocení rizik v konkrétní instituci.

Moje diplomová práce je členěna do čtyř kapitol. První kapitola se věnuje obecnému úvodu do problematiky rizika. Je v ní vysvětleno, co je to riziko a jaké jsou možnosti jeho členění, jaké postoje jednotlivých subjektů k riziku existují a také se zabývá problematikou řízení rizik.

V rámci druhé kapitoly jsem se zabývala charakteristikou rizik v komerční pojišťovně a jejími jednotlivými riziky jako je pojistně technické riziko, tržní riziko, úvěrové riziko, riziko likvidity a operační riziko. Tato kapitola se dále zabývala základními fázemi řízení rizik, tj. identifikace rizika, jeho zhodnocení a monitorování a také je zaměřena na kvantifikaci rizik v pojišťovně.

Třetí kapitola je zaměřena na charakteristiku konkrétní komerční pojišťovny. Pro mou diplomovou práci jsem si vybrala Generali Českou pojišťovnu a.s. Tuto pojišťovnu jsem si vybrala z toho důvodu, protože se jedná o největší pojišťovnu na českém pojistném trhu. Tato část diplomové práce je zaměřena na řízení rizik v Generali české pojišťovně a zároveň na strategie možného řízení rizik

1 LITERÁRNÍ REŠERŠE

Tato kapitola je zaměřená na literární rešerši teorie rizika, protože žádná pojišťovna nemůže bez kvalitního řízení rizik existovat. Aby se pojišťovna úspěšně rozvíjela je zapotřebí jí určitým způsobem vést a je nutné respektovat a dodržovat pravidla v oblasti risk managementu. Celý tento proces má na starosti management rizik. [19]

1.1 POJEM RIZIKO A POJIŠTĚNÍ

Tento pojem pochází ze 17. století, kdy původně znamenal odvalu nebo nebezpečí. Až později se tento termín začal označovat jako možná ztráta, která může v budoucnosti nastat. V dnešním pojetí je riziko chápáno jako nebezpečí ztráty, vzniku škody nebo poškození. Riziko je na rozdíl od pravé nejistoty měřitelné (počtem pravděpodobností). Riziko představuje situaci, kdy výsledek musí být nejistý v případě, že víme, jaký výsledek nastane. Například, když víme, že dojde ke ztrátě, tak v tu chvíli se nejedná o riziko. U každého rizika musí být minimálně jeden ze všech možných výsledků, které mohou nastat nežádoucí. [20] [21]

Uskutečněním daného rizika mohou nastat odchylky [6]:

- Záporné – jedná se takzvané čisté riziko neboli nebezpečí ztrát, které subjekt nepodstoupí záměrně.
- Záporné i kladné – jedná se o spekulativní riziko, které je subjekt ochoten záměrně podstoupit. Může se jednat například o hazardní hry nebo spekulace na burze.

Nebezpečí je druh nejistoty z určitého výsledku, který nastane v dané situaci. Může se také jednat o obavy z budoucnosti, jež mohou nastat anebo skutečnosti, že mohou nastat horší situace, než ve kterých se v daný okamžik nacházíme. [19]

Existuje několik typů rizik. Může se jednat o rizika politická a teritoriální, ekonomická (mikroekonomická a makroekonomická), bezpečnostní a právní.

1.2 PŘÍSTUPY K RIZIKU

Každý jedinec ať už podnikatel, manažer nebo řádový zaměstnanec má jiný přístup k riziku. Existuje několik přístupů k riziku, kdy někteří rádi riskují, někteří riziko přijmou a někteří se mu snaží vyhnout.

Riziko je nedílnou součástí podnikání. Každý podnikatel je neustále vystaven riziku. Nulového rizika je možné docílit pouze za předpokladu, že firma nebude takové činnosti vykovávat. Pokud chce být podnik dlouhodobě úspěšný a ziskový, musí být schopen vystavit se riziku, které může způsobit jeho podnikatelský neúspěch a převzít za něj zodpovědnost. [6]

Postoje k riziku [21]:

Averze k riziku – jedná se o negativní přístup. Subjekt má silnou averzi a snaží se vyhýbat rizikovým variantám. Jedinec vyhledává a přijímá ty možnosti, které mu s jistotou garantují dosažení požadovaného výsledku, který je ochoten akceptovat. Jedná se o nejčastější postoj k riziku. Tento přístup zajišťuje určitou jistotu, ale zároveň i minimální ziskovost. Osoby s averzí k riziku při investování volí například spořicí účty nebo stavební spoření.

Sklon k riziku – jedná se o druhou možnost, která představuje pozitivní postoj k riziku. Jedinec hledá nebezpečné alternativy, které upřednostňuje před variantami, které jsou málo rizikové. Pro tento typ je typické dosáhnout buď vysokých zisků, které nastanou v případě úspěchu anebo velmi vysokých ztrát v případě neúspěchu. Osoby se sklonem k riziku investují například do akcií

Neutrální postoj k riziku – v tomto případě je averze k riziku a sklon k riziku v rovnováze. Jedinec neví, jestli má volit jistou anebo rizikovou alternativu za předpokladu shodného výsledku. Subjekt, který není ochoten převzít na sebe určitou část rizika nemůže být úspěšným podnikatelem nebo manažerem. V dnešní době velké množství manažerů nebo podnikatelů spoléhá na experty a tím se snaží přenést odpovědnost za rizika na třetí osobu. Hlavním cílem je vytvořit takovou firemní kulturu, která je ochotná podstoupit určitá rizika a akceptovat neúspěchy, které mohou nastat. [21]

1.3 KATEGORIZACE RIZIK

Existuje několik způsobů, jak mohou být rizika členěna a tříděna. Zatím neexistuje žádný univerzální systém pro klasifikaci rizik do jednotlivých kategorií. Odlišnost rizik je závislá na odvětví, s nimž souvisí. Může se například jednat o rizika ekonomická, sociální nebo technická. Klasifikace rizik je pro řízení podnikatelského prostředí velmi podstatná, jelikož subjekt má možnost získat o riziku větší představu a tím má větší možnost se proti němu bránit. Rizika je možné kategorizovat na základě jejich vlastností a velikostí.

Klasifikace rizik na základě jejich charakteristiky [13]:

- Interní e externí rizika

Dělení rizik na interní a externí vyplývá z toho, zdali je riziko zapříčiněno podnikem jako samostatným celkem (interní), nebo jestli bylo způsobeno okolím podniku (externí).

- Ovlivnitelná a neovlivnitelná rizika

Pokud je riziko ovlivnitelné, tak podnikatelský subjekt na něj může působit a snažit se jej ovlivnit ve svůj vlastní prospěch. Neovlivnitelná rizika není možné ovlivnit. Typické pro ně je, že působí nezávisle na podnikatelském subjektu.

- Předvídatelná a nepředvídatelná

Pro předvídatelné nebezpečí je typické odhadnutí nastání rizika a jeho předvídaní. Nepředvídatelná rizika jsou opakem.

- Hmotná a nehmotná

Hmotná rizika jsou měřitelná na rozdíl od nehmotných, která jsou označovaná jako psychologická rizika a jsou spojena s duševní činností.

- Skutečná a spekulativní rizika

Čisté riziko je spojené s událostmi s negativním výsledkem. Spekulativní riziko je takové riziko, které je podstupováno s cíleným záměrem. Takové nebezpečí je poté nepojistitelné a hlavním motivem je mít zisk z daného rizika.

- Systematická a nesystematická rizika

Za systematické riziko se považuje takové, které se mění s ohledem na vývoj ekonomiky a tím ohrožuje všechny podnikatelské subjekty na trhu. Nesystematická rizika se zaměřují na daný podnik.

- Pojistitelná a nepojistitelná

Pokud jsou pojišťovny ochotné převzít za daná rizika zodpovědnost, jedná se o tzv. pojistitelná rizika. Naopak nepojistitelná rizika pojišťovna nepojistí a není ochotná přebrat za ně zodpovědnost.

Rizika mohou být členěna i na základě jejich velikosti, a to do třístupňového systému na malá, střední a velká. Stupeň rizika závisí na četnosti a závažnosti každého rizika. Malá rizika převážně nezamezují fungování podniku. Střední rizika představují určitou ztrátu pro podnik, se kterou je schopen se vyrovnat. Velká rizika mohou způsobit až takové škody, že mohou podnik vést až k bankrotu.

Rizika mohou být dále členěna na [3]:

- Obchodně podnikatelská rizika

Těmto rizikům je vystaven každý podnikatel. Do této kategorie patří strategické riziko, riziko makroekonomického vývoje, riziko politické, riziko obchodních vztahu a riziko reputace.

- Finanční riziko

Typické pro pojišťovnictví. Mezi finanční rizika se řadí tržní riziko, úvěrové riziko, riziko likvidity, právní riziko a operační riziko.

- Pojistně technické riziko

Zejména v odvětví pojišťovnictví. Patří sem riziko zajištění, riziko správních nákladů, katastrofické riziko, riziko pojistného a riziko adekvátnosti škodních rezerv.

1.4 ŘÍZENÍ RIZIK

Risk management je komplexní proces identifikace, eliminování a minimalizování událostí, které jsou nejisté a které může každý subjekt ovlivnit. Hlavním úkolem řízení rizik je hledání jak pasivních, tak i aktivních rizik, odhalování nebezpečí, rozhodování o riziku, kontrola jednotlivých nebezpečí a informační podpora. [4] [6]

Risk management vznikl na počátku padesátých let minulého století. Vznik byl iniciován průmyslovými podniky, které se chtěly zabezpečit proti velkým ztrátám, které by v budoucnu mohly nastat. Úkolem řízení rizik je identifikovat rizika, provést jejich analýzu a stanovit opatření, která umožní rizika eliminovat. [4] [6]

Řízení rizik je jedna z hlavních klíčových činností v pojišťovně, bez které by nebylo možné řídit kapitál instituce efektivně. Podstata risk managementu vyplývá z kladných dopadů na hospodaření pojišťoven. [4] [6]

1. 4. 1 DŮVODY PRO ZAVEDENÍ ŘÍZENÍ RIZIK

Existuje několik důvodů pro realizaci risk managementu v pojišťovnách nebo i jiných finančních institucích. Jedním z důvodů je interní potřeba instituce, kdy cílem je zmírnit narůstající náklady, které jsou spojené s realizací, odstraněním a přenesením rizika. Dalším důvodem je zamezení ztrát pomocí včasného varování a zkvalitnění rozhodnutí o jednotlivých rizicích.

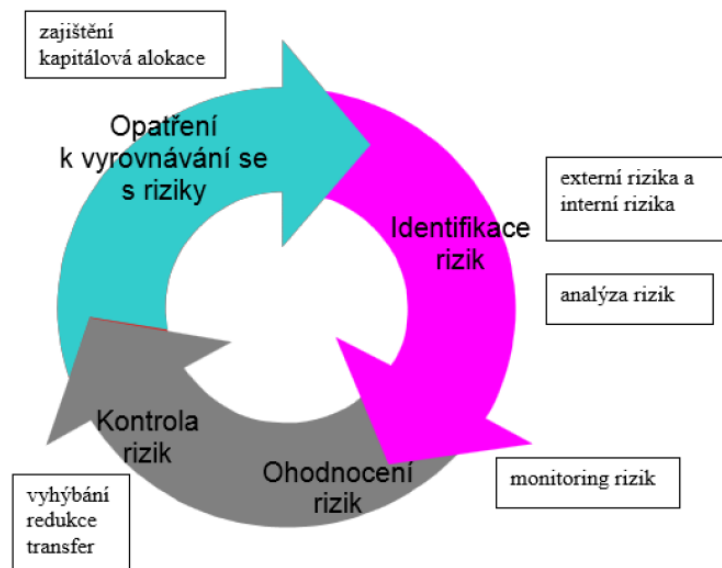
Dalším důvodem jsou externí požadavky. Jedná se především o tlaky investorů, klientů, ručitelů a externích auditorů. Podnětem pro zavedení risk managementu je také komerční prostředí, kdy hlavním záměrem je zkvalitnění a zlepšení ratingu organizace.

Obecně je možné říct že systematické řízení jednotlivých rizik ovlivňuje hodnotu organizace jak v hlavní rovině, tak i v té sekundární. Může se jednat o efektivní alokaci kapitálu, zlepšení ratingu nebo snížení ztrát. Podstatné je sledovat, aby náklady na jednotlivá rizika a jejich management nepřevyšovali přínosy.

Hlavním důvodem, proč pojišťovna řídí rizika, je ten, že to jejich povinnost. Ukládá jim to směrnice v právu Evropské unie Solvency II, která nabyla platnost v roce 2016. Jejím cílem je sjednotit pojistný trh Evropské unie a také posílit ochranu spotřebitele.

1. 4. 2 PROCES ŘÍZENÍ RIZIK

Proces se skládá z navzájem provázaných a úzce spolu souvisejících činností. Kdy cílem je řídit budoucí rizika, která mohou nastat a zamezit pravděpodobnosti jejich vzniku nebo alespoň snížit dopad rizika na pojišťovnu a její cíle. Na obrázku 1 je znázorněno schéma, jenž objasňuje jednotlivé procesy risk managementu.

Obrázek 1: Schéma řízení rizik v pojišťovně

Zdroj: [6]

Identifikace rizik

Jedná se o první fázi risk managementu. Jejím cílem je zjistit, která rizika mohou ovlivnit plán pojišťovny nebo zisk. V této části by měl risk manager vytvořit registr rizik, který v sobě zahrnuje kompletní popis rizika. V případě identifikace nebezpečí u neživotního pojištění, se vychází ze seznamu, který je vytvořen na základě vlastních znalostí a zkušeností nebo také z analýz a průzkumů. [10] [11]

Pojišťovny, banky a jiné instituce mají možnost se chránit pouze před riziky, o kterých ví a mají možnost se na ně připravit. V případě, že se riziko začne řešit až poté, co nastalo, může dojít k větším ztrátám, proto je identifikace rizika jednou z nejdůležitějších částí v procesu řízení rizik. V této fázi je nutné identifikovat jako vnitřní tak i vnější rizika. Pro stanovení interních rizik jsou klíčové převážně zkušenosti, znalosti a intuice, kterou by měl mít každý kvalitní risk manager. K určení externích rizik, je nezbytně nutné sledovat vývoj podnikatelského prostředí. V praxi se k identifikaci rizik využívá metoda brainstormingu a víceúrovňové identifikace rizik. Výsledky a hodnocení rizik, které v této fázi získáme, jsou důležitými informacemi pro další fáze risk managementu. [10] [11]

Ohodnocení rizik

V rámci této fáze se rozhoduje, se kterými riziky je nutné dále počítat v následujících fázích řízení rizik. V praxi se využívá k určení ekonomického kapitálu a jeho přiměřenosti. Ve finančních sektorech je stanovení úrovně kapitálu pro krytí možných ztrát v budoucnosti jedna v nejpodstatnějších funkcí řízení rizik.

Pro určení množství rizik v pojišťovnách se využívají kvalitativní a kvantitativní analýzy. První z těchto metod popisuje pravděpodobnosti výstupů jednotlivých rizik a vytváření jejich seznamů. Výsledkem této metody je identifikovat povahu daného rizika. [20]

Kvalitativní metody jsou rychlejší, jednodušší a subjektivnější v porovnání s kvantitativními metodami. Typickým představitelem je metoda Delphi, která spočívá v hledání skupinového řešení. Je založena na principu, kdy každý z expertů tvoří odhady a prognózy nezávisle na sobě a jednotlivé výstupy zhodnocuje prostředník, které následně distribuuje pro další kola. Využívají se převážně dotazníky, které mohou být zaslané poštou nebo elektronicky. Tento postup se opakuje až do chvíle, kdy nedojde k přibližné shodě mezi jednotlivými experty.

Kvantitativní metoda je postavena na matematických výpočtech. Riziko je vyjádřeno číselně v podobě roční potenciální ztráty, nikoli slovně jako u kvalitativní analýzy. Využívají se převážně počítačové modely, jako jsou modely očekávaného rizika. Cílem této fáze je zjistit závažnosti rizik a jaký dopad bude mít riziko v případě, že se stane skutečností na finanční stabilitu pojišťovny nebo jiného podnikatelského subjektu. Výstupem by měla být tabulka se seznamem identifikovaných rizik a označením závažnosti a významu u každého rizika. [17]

Vyrovnání se s riziky a prevence proti nim

Jedná se o třetí část řízení rizik. V rámci risk managementu se rozhoduje i o tom, jestli jednotlivým rizikům bude čelit pojistitel sám anebo jestli budou přenechány do zajištění. Volba, které z opatření se vybere, je závislá na pravděpodobnosti výskytu rizika a jeho dopadu na pojišťovnu nebo i jinou finanční instituci. [6]

Způsoby snížení jednotlivých rizik [19]:

- tvorba fondu zábran proti potenciálním rizikům,
- pokud nastane riziko, tak zajistitel vyplatí pojišťovně takové zajistné plnění, které, vyplývá z podmínek uvedených v zajistné smlouvě,
- spoluúčast klienta,
- soupojištění,
- tvorba rezerv, které umožňují zvládnout nepříznivé skutečnosti z důvodu realizace rizika (podstoupení rizika),
- seskupení aktiv v jeden obchodovatelný celek (sekuritizace rizik).

Další možností, jak snižovat riziko, je diverzifikovat ho. V této situaci se pojišťovna nezaměřuje jen na jedno riziko, ale na více rizik. Transfer rizik je také účinný nástroj pro eliminaci rizik, mezi než patří například factoring, forfaiting nebo termínované obchody. [6]

V dnešní době existují i jiné způsoby přenosu rizik tzv. Alternative Risk Transfer. Jejich úkolem je zajištění komplexní ochrany proti dopadům rizik na hospodářský výsledek ve společnostech. Tento způsob je schopen pokrýt měnové a úvěrové riziko. Jedná se finanční deriváty jako například pojišťovací swapy a futures. Tento způsob zajištění je levnější než běžné klasické zajištění. Velkou výhodou je, že tato metoda nezpůsobuje růst úrokového rizika jako v případě klasického zajištění. [6]

Přístupy pro snížení jednotlivých rizik [23]:

- Ofenzivní přístup – hlavním záměrem je odstranit nebo eliminovat možné příčiny vzniku rizika tak, ať se sníží šance vzniku rizikových situací. Dalším cílem je snížit velikost nepříznivých dopadů.
- Defenzivní přístup – hlavním záměrem je eliminovat nepříznivé důsledky rizika s využitím nápravných opatření.

To, který přístup je vhodnější, závisí na daném riziku samotném a na jeho charakteristikách. Přístup, která bude aplikovatelná by měla být tou nejvhodnější a nejméně finančně nákladnou pro dosažení cíle.

Kontrola rizik

V této fázi dochází k monitoringu všech změn rizikových faktorů a následné posouzení efektivity systémů, které byly nastaveny v rámci risk managementu. V případě, že by se začala objevovat nová rizika, je nutné reagovat na danou situaci a stanovit vhodné způsoby a postupy pro řízení rizik a předcházet tak potenciálním škodám a eliminovat následky jednotlivých událostí. [6]

1. 4. 3 STRATEGIE ŘÍZENÍ RIZIK

Pro strategií risk managementu je důležité zrealizovat plán rizik, který bude obsahovat způsoby jako zvládnout, eliminovat nebo minimalizovat jednotlivá rizika. Důležité je stanovit odpovědné osoby za každé riziko. Následně bude plán zahrnovat zpracování veškerých alternativních řešení jednotlivých rizik a následně jejich zhodnocení.

Základní strategie, jak nakládat s rizikem [15]:

- Vyvarovat se – jednou z možností je se potenciálním rizikům vyhýbat. Nevýhodou této strategie je ztracení příležitostí, které mohly přinést ziskovost. Uplatnění má v situacích, kdy je riziko natolik vysoké a pokud ostatní taktiky nemají možnost mu zabránit.
- Snížit riziko – cílem je zabránit ztrátám, které může riziko vyvolat. V tomto případě je cílem snížit pravděpodobnost, že riziko nastane nebo snížit dopady rizika. Minimalizace rizika nevylučuje možnosti zisku ani ztráty.
- Přenést riziko – Jedná se o převedení rizika na třetí stranu. Typickým příkladem je pojištění, kdy na základě pojistné smlouvy je přeneseno riziko na pojišťovnu nikoli na majitele.

Akceptování rizika – tato strategie se uplatňuje v situaci, kdy ztráty, které plynou z rizika, nejsou natolik závažné a dopady jsou minimální.

1. 4. 4 PROBLÉMY ŘÍZENÍ RIZIK

Ve velkém množství institucí a podniků je vidět, jak jsou jednotlivá rizika podceňována. V řadě společností je risk management řízen neodborně a nesystematicky. Pro efektivní risk management je zásadní správně fungující tržní prostředí. Společnosti, které vedou efektivní risk management, by měly pocítovat zvýšení hodnoty podniku a zároveň i zlepšení postavení na trhu. V dnešní době existuje řada firem, které požadují po svých obchodních partnerech fungující risk management.

Dalším zásadním problémem může být nerozvíjení řízení rizik vpřed. Většinou je to z důvodu spokojenosti s nastavením současného řízení rizik. U risk managementu je klíčové se neustále přizpůsobovat změnám a sledovat možné hrozby nebo příležitosti, které mohou nastat. Proto je přístup Enterprise risk managementu vyhovující, protože vnímá řízení rizik jako proces, který se neustále opakuje.

1. 5 ENTERPRISE RISK MANAGEMENT

Jedná se o proces aplikovaný představenstvem společnosti, managementem a řídicími pracovníky. Účel je nastavit strategii napříč celou společností. ERM je založen tak, aby byl schopen zjišťovat možné potenciální příhody, které mohou ohrozit existenci instituce nebo společnosti a zároveň řídit jednotlivá rizika takový způsobem, aby byla garantována jistota dosažení předem stanovených cílů. [17]

Starší způsoby risk managementu zabraňují ztrátám v omezené míře, ale současné řízení rizik se vztahuje jak na interní, tak i externí rizika. Kdy jeho hlavním cílem je chránit a zvyšovat hodnotu společnosti. [17]

Dle Pulcharta je ERM složen z osmi propojených komponentů [17]:

- vnitřní kontrolní a řídicí systém,
- stanovení cílů,
- identifikace událostí,
- ohodnocení rizik,
- reakce na riziko,
- kontrolní aktivity,
- informace a komunikace,
- monitoring.

V případě, že je dosaženo kompletní funkčnosti a efektivnost jednotlivých komponentů, potom by měla nastat jistota v dosažení jednotlivých cílů. Mezi přínosy patří zejména řízení finančních aktiv a pasiv, řízení fyzických aktiv a pasiv a řízení nehmotných aktiv. Může se například jednat o výsledný produkt, procesy a postupy. Další výhodou je snížení nákladů na financování. [17]

1. 5. 1 HLAVNÍ ROZDÍLY MEZI RISK MANAGEMENTEM A ERM

Mezi hlavní rozdíly patří, že risk management je zaměřen převážně na finanční rizika a interní kontroly, zatímco ERM se specializuje zejména na obchodní rizika a nahlíží na nebezpečí v rámci portfolia společnosti. Cílem řízení rizik je ochránit hodnoty společnosti, ale ERM se zaměřuje nejen na jejich ochranu, ale i na zvyšování. Risk management je aplikován na určení rizikové oblasti, zatímco Enterprise risk management je napříč celou pojišťovnou.

Z toho vyplývá že ERM má širší rozsah a poskytuje rámec pro řízení rizik. Jedná se o komplexní přístup k řízení rizik a zařazuje jej do portfolia věcí, které je potřeba vést, aby společnost dosáhla svého cíle.

2 ŘÍZENÍ RIZIK V POJIŠŤOVNICTVÍ

Pojišťovna je finanční instituce, která má formu akciové společnosti. Jedná se o právní subjekt, který se specializuje na přebírání rizik od jednotlivých klientů a zároveň i poskytuje pojistné produkty. Významnou roli hraje i Česká národní banka. Ta má za úkol dohlížet na to, zda pojišťovna dodržuje pravidla, která jsou pro komerční pojišťovny stanovená zákonem. Podnikání v odvětví pojišťovnictví upravuje zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví. [24]

Hlavní a základní činnosti každé pojišťovny [14]:

- uzavírání pojistných smluv,
- uzavírání smluv se zajišťovnami,
- správa pojištění a poskytování plnění z pojistných smluv,
- nabízení asistenčních služeb,
- správa osobních údajů,
- nakládání s aktivy, kdy jejich zdrojem jsou technické rezervy,
- činnosti vedoucí k předcházení škod.

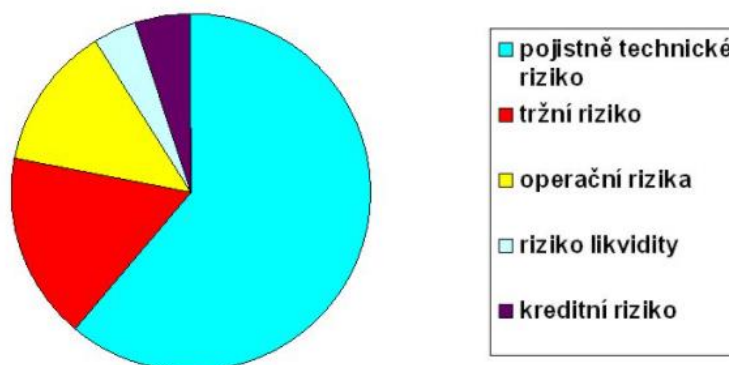
Cílem každé pojišťovny je maximalizovat tržní hodnotu firmy. Dalším cílem je snaha dosáhnout nejlepších výsledků v rámci rentability, likvidity a stability. Jednou z věcí, kterou se pojišťovny liší od jiných podnikatelských subjektů je, že hospodaří s prostředky svých klientů. Tento rozdíl mají společný s bankami.

2.1 PODNIKATELSKÁ RIZIKA POJIŠŤOVNY

Řízení vlastních rizik jednotlivých pojišťoven začíná rozhodováním o akceptovaných obchodech. Důležitou roli má i využití předem stanovených metodologických postupů, které jsou založené na pravděpodobnostních a matematicko – statistických propočtech. [5] [2]

Pojištění je úzce spjato s finančními transakcemi, kterými je vytváření technických rezerv, zajištění nebo investování. Na základě těchto okolností vyplývají specifika jednotlivých komerčních pojišťoven z hlediska struktury rizik, jimž jsou tyto instituce v rámci své činnosti vystaveny, a zároveň i možné přístupy, jak se s riziky vyrovnávat. [5] [2]

Každá pojišťovna je vystavena rizikům, které přebírá od jednotlivých klientů. Může se jednat o souvislost s nejistým škodním průběhem, nejistotu momentu vyplacení pojistných plnění. Další nebezpečí mohou souviset s nestabilitou na finančních zejména kapitálových trzích nebo možností nastání katastrofických událostí. Zastoupení jednotlivých rizik v pojišťovnictví je znázorněno na obrázku 2: Struktura rizik neživotních pojišťoven. [5]

Obrázek 2: Struktura rizik neživotních pojišťoven

Zdroj: [5]

Rizika, kterými je pojišťovna vystavena a ohrožována [5]:

- pojistně technické riziko,
- tržní riziko,
- úvěrové riziko,
- riziko likvidity,
- operační riziko,
- ostatní rizika.

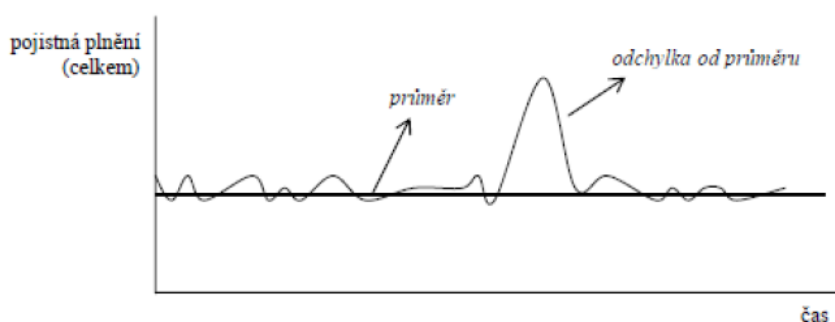
2.1.1 POJISTNĚ TECHNICKÉ RIZIKO

Riziko změny, které vyvolá ztrátu hodnoty závazků z pojištění nebo zajištění. Bývá zapříčiněno nepřiměřenými podmínkami pro stanovení velikosti pojistného, zajistného nebo technických rezerv. Toto riziko je typické pro všechny pojišťovny. Úzce souvisí s výkyvy v hospodaření u jednotlivých pojišťovacích institucí, kdy výdaje pojišťoven se vyvíjí jinak, než se předpokládalo při kalkulaci pojistného. [5]

V rámci tohoto rizika může vzniknout odchylka mezi velikostí pojistného plnění a ostatních výdajů pojišťovny. Realizací daného rizika může nastat technický zisk nebo technická ztráta. Zisk nastane v případě kladné odchylky a ztráta v případě záporné odchylky.

Důvody proč riziko není stanovené odpovídajícím způsobem, mohou být například malé množství přesných statistických údajů, změna pojistných rizik nebo chybné zpracování statistických údajů. Možné výkyvy od kalkulace mají různý původ. Na základě původu se rozlišují náhodná rizika, rizika změn, rizika omylu a rizika načasování. [5]

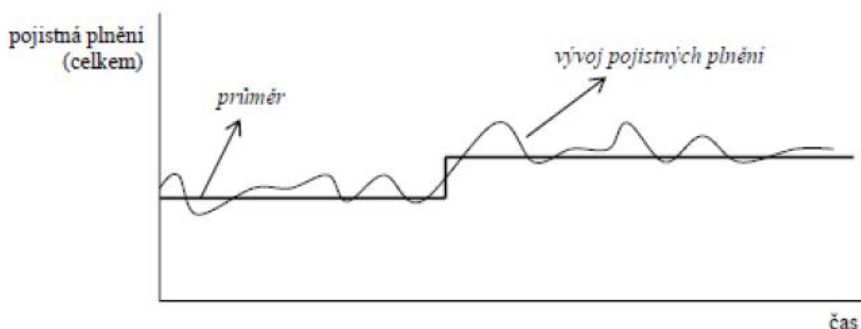
Náhodné riziko je takové riziko, kdy se dlouhodobý škodní průměr v čase nemění. Vlivem náhody dochází k zřetelnějším výkyvům od průměrné velikosti pojistných plnění. Z hlediska rozsahu se riziko rozlišuje na normální náhodné riziko a katastrofální náhodné riziko viz. Obrázek 3: Náhodné pojistně technické riziko. [5]

Obrázek 3: Náhodné pojistně technické riziko

Zdroj: [5]

Riziko změn představuje změnu v průměrné velikosti pojistných plnění, které vyplývají ze změněných podmínek v rámci nichž, se pojištění provozuje. Zahrnuje změny cyklické, ke kterým dochází v průběhu hospodářských cyklů. Zahrnuje změny trendové, které jsou spjaty se strukturálními, biologickými a klimatickými změnami. Poslední kategorií jsou změny nepravidelné, které nastanou například v návaznosti na výkyvy v počasí. Na obrázku 4, je vidět graf náhodného rizika změn. [5]

Obrázek 4: Pojistně technické riziko změn

Zdroj: [5]

Riziko omylu nastane ve chvíli, kdy škodní průběh nebyl odhadnut správně. [5]

Riziko načasování nastane, když výplata pojistného plnění nastane dříve, než se očekávalo. Z toho vyplývá, že dojde ke ztrátě na úrokovém výnosu. [5]

2. 1. 2 TRŽNÍ RIZIKO

Jedná se o riziko ekonomické ztráty v důsledku změny tržních cen. Souvisí s nepříznivým vývojem úrokových měr, cen akcií nebo měnového kurzu. Součástí rizika je nejistota z velikosti závazků, které mohou nastat v budoucnu. Závazky jsou ovlivněné objemem připsaných podílů na zisku. Riziko je možné členit na úrokové, akciové a měnové. [1] [5]

Úrokové riziko

Tento druh rizika plyne z pohybu tržních úrokových sazeb. V případě, že by na trhu nedocházelo ke změně cen dluhopisů, mohly by nastat situace, kdy dluhopisy se stejným datem jejich splatnosti mají rozdílnou úrokovou mírou.

Riziko je možné členit na [1]:

Specifické úrokové riziko – spojeno se zhoršením finanční situace daného emitenta.

Obecné úrokové riziko – vztahuje se k ekonomice jako celku. Tento druh je ovlivněn makroekonomickými podmínkami, jako například změna úrokové míry v rámci měnové politiky centrální banky. Nevztahuje se k danému emitentovi.

Akciové riziko

Jedná se o riziko změny cenových nástrojů, které jsou citlivé na ceny jednotlivých akcií. Riziko změn akciových cen nebo jejich volatility. Toto riziko zahrnuje možnost zisku či hrozbu poklesu ceny akcie, který plyne z kolísání hodnoty akcie za určité časové období.

Riziko je možné dělit na [1]:

Specifické akciové riziko – spojeno se zhoršením finanční situace daného emitenta konkrétního úrokového nástroje.

Obecné akciové riziko – vztahuje se k ekonomice jako celku. Tento druh je ovlivněn makroekonomickými podmínkami, jako například pokles cen veškerých technologických akcií. Nevztahuje se k danému emitentovi.

Měnové riziko

Riziko, které vzniká změnou kurzu jedné měny vůči jiné měně. Možným zajištěním proti tomuto riziku je obchodovat v jedné měně. [1]

2. 1. 3 ÚVĚROVÉ RIZIKO

Kreditní riziko je riziko, kdy protistrany nejsou schopny plně dostát svým finančním závazkům. Příčinou tohoto rizika je investování do technických rezerv a možného selhání emitenta cenných papírů nebo také důsledky z neplnění závazků ze strany zajistitelů. Jedním z důvodů neplnění je insolvence u protistrany. Při řízení rizik je důležité, že zajištění na jedné straně významně snižuje pojistně technické riziko, ale na straně druhé zvyšuje kreditní riziko pojišťovny. Proto by pojišťovna měla být obezřetnější při sjednávání zajistných obchodů. [5]

2. 1. 4 RIZIKO LIKVIDITY

Riziko ztráty v případě, když pojišťovací instituce není schopna vyrovnat své finanční závazky efektivně a v okamžiku, kdy má dané závazky splatit. Riziko souvisí se strukturou aktiv, ztrátou z převodu finančních aktiv a nákladů na získání dodatečných zdrojů. Lepší řízení tohoto rizika je možné zajistit optimalizací cash flow. [5] [1]

2. 1. 5 OPERAČNÍ RIZIKO

Riziko možné potenciální ztráty, která vznikne v důsledku selhání interních procesů a informačních systémů. Další příčinou mohou být i externí vlivy. V důsledku růstu technologií a systémů roste významnost operačního rizika. Největší slabinou těchto rizik je selhání lidského faktoru. Operační riziko zahrnuje rizika v důsledku nesprávných kontrolních a řídicích mechanismů, nefunkčnosti systémů, chyby v počítačových programech nebo přenosu dat. Může se také jednat o nebezpečí spojené s prodejem pojistného produktu, který klientovi nebyl dostatečně vysvětlený, nebo který neodpovídá jeho potřebám. Operační riziko plyne i z měnícího se právního prostředí nebo způsobu danění. [5]

V dnešní době se jedná o jedno z nejdůležitějších rizik, na které by se měla nejen pojišťovna ale i jiná instituce brát zřetel. Problematika operačních rizik narůstá a jejich největší slabinou jsou lidé.

2. 1. 6 OSTATNÍ RIZIKA

Jedná se o rizika koncentrace, kdy pojišťovna je vystavena rizikům s možnou ztrátou, která je natolik velká, že by mohla ohrozit solventnost nebo peněžní situaci dané pojišťovny. Vzájemný vztah, který vyplývá z aktiv a pasiv pojišťoven nastává v důsledku časového nesouladu mezi tokem pojistného a tokem pojistného plnění. Jsou zapříčiněné především

nevhodnou strukturou aktiv vzhledem k pasivům pojišťovny z hlediska výnosnosti, času, rizika a struktury portfolia. [5]

2.2 SPECIFIKA ŘÍZENÍ RIZIK V KOMERČNÍ POJIŠŤOVNĚ

Každá pojišťovna se musí vypořádat s riziky vlastními a cizími. Obě tyto skupiny můžeme považovat za rizika podnikatelského charakteru, ovšem liší se ve způsobu jejich řízení. Vlastní rizika má možnost pojistitel ovlivnit napřímo, ovšem na rizika cizí může působit pouze zprostředkovaně. Další podstatou je, že pojišťovny spravují vysoké finanční prostředky pojištěných, což se projevuje i v rámci řízení rizik. Může se například jednat o různá omezení a požadavky státu.

Každá instituce je vystavena dvěma druhům rizik. Vlastní rizika jsou ty, které pojišťovna může ovlivnit a jsou řízena týmem zkušených pracovníků zabývajících se řízením rizik. Druhou skupinou jsou cizí rizika, které společnost ovlivnit nemůže, ale může se na ně aspoň připravit.

Řízení vlastních rizik

Vzhledem k tomu, že vlastní rizika pojistitele jsou ve své podstatě podobná rizikům, která ohrožují i jiné podniky, jejich řízení se neliší od běžných postupů ostatních firem. Rozdíl spočívá v ochraně podnikatelské činnosti. Svůj vlastní majetek a jiné zájmy může pojišťovna pojistit klasickým způsobem. V případě ochrany podnikatelské činnosti pak pojistitel využívá zajištění. Další možností může být využití soupojištění, případně pojišťovacích poolů. [19]

Zajištění můžeme chápat jako pojištění rizika přijatého prvopojistitelem. Představuje rozložení rizika mezi více subjektů, kteří se pak podílejí daným poměrem na vybraném pojistném, na pojistném plnění v případě škod. [19]

Rozlišuje čtyři typy zajištění [19]:

- fakultativní – pro každou pojistnou smlouvu zvlášť,
- obligatorní – dojednává se pro celé portfolio pojistných smluv
- proporcionální – pojistná částka, pojistné plnění a pojistné se mezi prvopojistitele a zajistitele rozdělí podle předem stanoveného
- neproporcionální – zajistitel za speciálně určené zajistné přebírá po vzniku pojistné události takovou část pojistného plnění prvopojistitele, která přesahuje sjednanou prvopojistitelovu prioritu (plnění zajistitele je tedy určováno výší skutečně vzniklých škod přesahujících pevně sjednanou hodnotu).

Výhodou zajištění je možnost převést část svých závazků na zajistitele a tím si uvolnit část vlastních kapitálových zdrojů, které by jinak byly vázány na krytí případných. Další výhodou je možnost získat větší podíl na pojistném trhu a rozšířit svůj pojistný kmen, neboť nemusí odmítat klienty a také poskytuje ochranu před riziky, která přesahují pojistnou kapacitu pojistitele. [19]

Soupojištění představuje, že více pojistitelů se podílí na jednom riziku, přičemž každý z nich odpovídá jen za určitou část rizika. Na krytí rizika se tedy podílí více partnerů, z nichž žádný neručí za podíly ostatních. Velikost rizika, za kterou ručí jednotliví pojistitelé je vždy uvedena v pojistné smlouvě, která byla uzavřena v rámci soupojištění s klientem. Soupojištění se sjednává převážně u vyšších pojistných částek a stanovuje se pro každou pojistnou smlouvu zvlášť. Pojišťovací pool předpokládá trvalejší spojení pojišťoven za účelem krytí velkých rizik, přesahujících kapacitu jednotlivých pojistitelů. [19]

Řízení cizích rizik

V oblasti řízení cizích rizik je pojistitel v mnohem složitější situaci. Na jedné straně musí ovlivňovat rizika převzatá do pojištění prostřednictvím prevence u pojištěných. Na straně druhé se pak snaží snížit míru rizika převzatého do pojištění pomocí pojistně technických metod. [19]

Ovlivnění pojištěných, co se týká prevence je možné jen do určité míry. Děje se tak především stanovením podmínek ochrany osob a majetku při sjednávání pojištění, může se jednat o nejrůznější technická opatření při zabezpečení majetku. Velmi účinné používané jsou ekonomické nástroje. Mezi ekonomické nástroje se řadí spoluúčast, kdy klient se může s pojišťovnou dohodnout na tom, že i on se bude podílet na finančním vypořádání vzniklých škod. Dalším nástrojem jsou slevy na pojistném např. v oblasti pojištění majetku mohou pojišťovny nabídnout slevu tomu subjektu, který má svůj majetek lépe zabezpečen. [19]

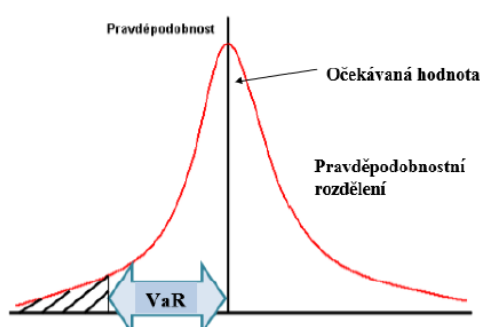
2.3 KVANTIFIKACE RIZIK V POJIŠŤOVNĚ

Pro měření rizik se využívají kvalitativní nebo kvantitativní metody. V rámci této kapitoly se budeme zabývat kvantifikací tržního rizika, úvěrového rizika, rizika likvidity, pojistně technického rizika a operačního rizika.

2. 3. 1 KVANTIFIKACE TRŽNÍHO RIZIKA

Nejznámější metodou pro kvantifikaci tržního rizika je Value at Risk. Tato metoda spočívá ve stanovení potenciální ztráty, která může nastat s určitou pravděpodobností v průběhu držení aktiva. Na základě matematického vyjádření je Value at Risk jednostranný kvantil (například 99 % nebo 95 %) z rozdělení zisku a ztrát z daného portfolia po stanovenou dobu držení. [12]

Metoda je kalkulována v několika fázích. V první řadě je stanovené časové období, pro které je VaR počítáno. V druhém kroku se stanoví hladina spolehlivosti s rozdělením pravděpodobnosti. V závěru se na základě předem stanovených parametrů vypočítá hodnota VaR. Grafické zobrazení Value at Risk je na obrázku 5: Grafické zobrazení VaR. [12]

Obrázek 5: Grafické zobrazení VaR

Zdroj: [3]

Velkou výhodou VaR je její jednoduchost, rozšířenost a univerzálnost. Metodu je možné využít pro jakékoli portfolio, které se skládá z libovolných aktiv. Může se například jednat o akciové a dluhopisové portfolio. Nevýhodou metody je, že neuvažuje možné změny portfolia. Metoda realizuje odhadování na základě velkého objemu historických dat, a tak nedokáže předpovědět extrémní ztráty, které mohou v budoucnosti nastat. Jelikož hodnotu VaR pro portfolio nelze vyjádřit ani jako součet VaR jednotlivých instrumentů v portfoliu, je potřeba ji počítat jako celek. Metoda udává pouze hodnotu, kterou ztráta s danou pravděpodobností nepřesáhne. Potřebná je ale také informace, jaké budou skutečné ztráty v případě, když k nim dojde. [3]

Základními metodami určení jsou:

- metoda variancí a kovariancí,
- metoda historické simulace,
- metoda Monte Carlo.

Metoda variancí a kovariancí je parametrická metoda odhadu potenciálních ztrát. V budoucnosti se využívají statistiky o volatilitách hodnot v minulosti a korelacích mezi změnami hodnot. Volatilita a korelace je stanovena na základě historických dat pro stanovené období v minulosti. Nevýhodou modelu jsou vysoké nároky na informace. [3]

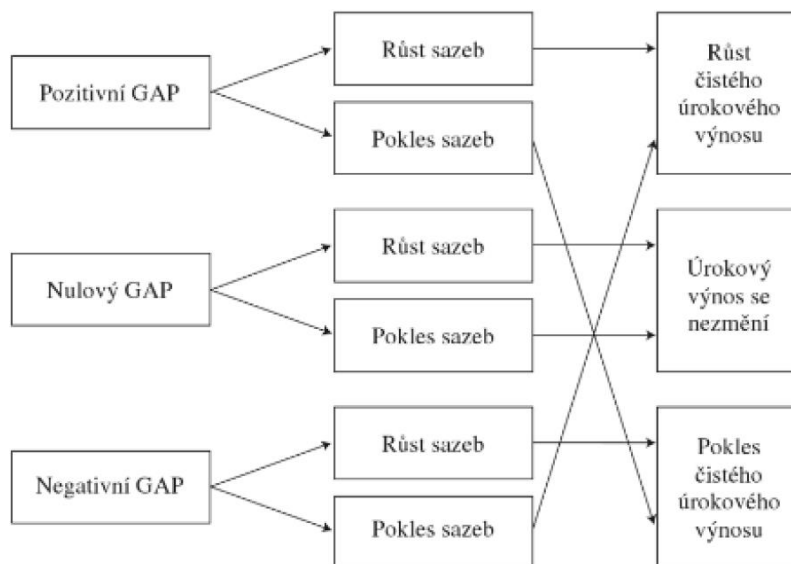
Metoda historické simulace se používá pro stanovení potenciálních ztrát v budoucnu. Je modelována pomocí hodnot z minulosti. Výhodou metody je, že historická data obsahují relevantní informace. Z toho důvodu není tak důležité předikovat korelaci mezi aktivy a odhadovat volatilitu vývoje hodnot jednotlivých finančních nástrojů. Nevýhodou je silná závislost na historických datech. [3]

Metoda Monte Carlo je stochastickou simulací. Využívá velký počet simulací vývoje hodnot portfolia. Metoda je téměř totožná s metodou historické simulace s tím rozdílem, že metoda Monte Carlo generuje náhodné řetězce, zatímco metoda historické simulace vychází ze scénářů, které nastaly v minulosti. [3]

Kvantifikace úrokového rizika

Vychází z externího ratingu dlužníků. Prvním předpokladem je členění pohledávek a dluhopisů do jednotlivých tříd na základě druhu dlužníka. V rámci tříd se jednotlivým pozicím přiřadí riziková váha na základě externího ratingu. Pro měření kreditního rizika se používají metody jako gapová analýza, metoda analýzy durací a Value at Risk.

Gapová analýza je nejstarší z metod, která je využívána pro měření úrokového rizika. Tato analýza využívá informace z rozvahy. Posuzuje, jak se mění tržní úrokové sazby, když se mění čistý úrokový výnos. Čistý úrokový výnos znamená rozdíl mezi úrokovými výnosy a jejich náklady. Cílem této metody je zjistit citlivost jednotlivých aktiv a pasiv na změnu tržní úrokové sazby. Gapy představují rozdíl mezi citlivými aktivy a pasivy. Pomocí této analýzy společnost odhaduje, jaký ovlivní změna úrokové míry výnos společnosti. V případě, že nastane pozitivní gap znamená to, že úrokově citlivá aktiva převažují úrokově citlivá pasiva. V rámci negativního gapu je to naopak. Když dojde k růstu úrokové sazby tak tím dojde ke snížení čistého úrokového výnosu. Změna úrokových měr na změnu čistého úrokového výnosu je vyobrazena na obrázku 6: Vliv změny úrokových sazeb na změnu čistého úrokového výnosu. [17]

Obrázek 6: Vliv změny úrokových sazeb na změnu čistého úrokového výnosu
Zdroj: [12]

Metoda analýzy durací se používá převážně ke stanovení úrokové citlivosti u nástrojů peněžního a dluhopisového trhu. Cílem této metody je stanovit citlivost úrokového nástroje na změnu tržní úrokové míry. Analýzou durací se získává obraz o míře rizika, který vyplývá ze změn úrokových sazeb. Může se počítat jak pro jednotlivé dluhopisy, tak zároveň pro portfolio jako celek. Stanovuje se v letech. Uvádí dobu návratnosti investice do cenného papíru. Platí, že s růstem durace nastává vyšší úrokové riziko dluhopisu. Je to způsobené tím, že úrokové sazby mohou růst nebo klesat a tím pádem může stoupat nebo se snižovat kurz dluhopisu. [12]

Kvantifikace akciového rizika

Stanovuje míru citlivosti ceny akciového instrumentu na změnu hodnoty akciového indexu. Měření je možné provést metodou VaR. Hlavním rizikovým faktorem je výnos na trhu akcií. [12]

Kvantifikace měnového rizika

Kvantifikuje se pomocí stanovení změny hodnoty měnového instrumentu, které vyplývá ze změny kurzu. Jednou ze základních metod je metoda jednoduché lineární transformační funkce. Pokročilejší metodou je metoda VaR. [12]

2.3.2 KVANTIFIKACE ÚVĚROVÉHO RIZIKA

Cílem měření je stanovit možné ztráty z jednotlivých úvěrových obchodů. Výsledkem je určení, jaká je bonita klienta a zároveň přiřazení úvěrových obchodů do jednotlivých ratingových skupin. Existují dvě základní formy ratingu v závislosti na tom, kdo ratingové hodnocení vytváří. Jedná se o interní a externí rating. [12]

Externí rating stanovuje externí ratingová agentura. Předpokladem je rozdělení jednotlivých ratingových pozic do kategorií dle druhu dlužníka. V rámci jednotlivých skupin se každé pozici přiřadí ratingová váha stanovená externím ratingem. Interní rating si každá společnost stanoví sama. [12]

Pro interní rating se využívají metody jako expertní hodnocení interních specialistů nebo například matematicko – statistické postupy. [12]

2.3.3 KVANTIFIKACE RIZIKA LIKVIDITY

Pro měření se využívá likvidní gap. Jedná se o nesrovnalost mezi splatností aktiv a pasiv. Je obdobou gapové analýzy, která rozděluje aktiva a pasiva do jednotlivých časových pásem na základě zbytkové doby splatnosti jednotlivých nástrojů. V případě, že je splatnost aktiv delší než splatnost pasiv, dochází k riziku likvidity. Pomocí gapu je možné zjistit riziko ztráty v případě pozdní úhrady. Pro zjištění, o jak velkou ztrátu se jedná, je možné použít metodu VaR. [12]

2.3.4 KVANTIFIKACE POJISTNĚ TECHNICKÉHO RIZIKA

Využívá se statistická simulace předem stanovených výkyvů od předpokládaného scénáře škodního průběhu, který může v budoucnosti nastat. Jinými metodami může být analýza scénářů nebo VaR. [12]

2.3.5 KVANTIFIKACE OPERAČNÍHO RIZIKA

Jedná se o riziko, které je hůře měřitelné. Existuje velmi málo modelů, které jsou k dispozici pro jeho kvantifikaci. Pokročilejší metody zahrnují statistické modely. [12]

2.4 SOLVENCY I A II

Solventnost v pojišťovnictví obecně znamená schopnost pojistitele dostát svým závazkům. Pro úplnost můžeme citovat několik aktuálně používaných definic. [17]

První rámec byl představen již v sedmdesátých letech minulého století. Název Solvency I pochází z roku 2002, kdy Evropský parlament a Rada schválily Směrnici pro přezkum kapitálových požadavků v pojištném odvětví. Původní regulační systém Solvency I spočíval v dodržování 4 pravidel obezřetného podnikání a kapitálové přiměřenosti s ohledem na povahu převzatých rizik. Směrnice požaduje, aby pojišťovny pro splnění svých závazků vedle technických rezerv tvořily i dostatečnou míru solventnosti, která zabezpečí pojišťovnu v případě nepříznivých obchodních výkyvů a také bude plnit úlohu nástroje pro ochranu pojistníků a pojištěných osob. V dokumentu jsou stanoveny minimální předpisy pro požadavky na míru solventnosti. Směrnice žádá o zvýšení stávajících minimálních garančních fondů. Zároveň se směrnice zabývá i dohledem, kdy může zasáhnout v případě, když je ohrožena solventnost pojišťovny. [17]

Nedostatky Solvency I byly, že se neuvažoval rizikový profil pojišťovny, aktiva nebyla dělena do tříd dle jejich rizikovosti a nehodnotilo se kreditní riziko. Proto se od roku 2000 začalo diskutovat o návrhu Solvency II. S implementací projektu se počítali v roce 2005. Později se očekávalo, že nový regulační režim bude uveden v účinnost již v roce 2009, nicméně příprava projektu a dlouhá a v rámci Evropské unie byl implementován v roce 2016. [17]

Solvency II je směrnice v rámci Evropské unie, jejíž úkolem je sjednocení předpisů pro pojišťovny a zajišťovny ve všech členských zemích EU. Koncept je zejména charakteristický velmi vysokými požadavky na vnitřní kontrolu jednotlivých pojišťoven. [17]

Existují tři skupiny cílů, které si Evropská komise v rámci konceptu stanovila [17]:

- obecné,
- specifické,
- operační cíle.

Obecnými cíli je myšleno převážně jednotnost pojištného trhu v Evropě, transparentnost evropské právní úpravy a ochrana nejen pojištěných osob, ale také pojistníků. Specifické cíle se zaměřují na řízení rizik, kooperaci dohledových institucí a rozložení kapitálu. Operační cíle jsou zaměřeny na sjednocení propočtů pro technické rezervy a přetváření legislativy v rámci pojišťovnictví. [17]

Koncept Solvency II je postaven na třípilířové soustavě, která je více přiblížena v následujícím textu.

První pilíř se zabývá metodikou výpočtu kapitálového požadavku. Dále se zaměřuje na stanovení technických rezerv. V případě prvního pilíře pojišťovna stanovuje zdroje, které musí mít k dispozici, aby byla schopna splnit závazek solventnosti. Další velmi důležitou součástí jsou požadavky na kategorizaci vlastních zdrojů, kvalitu dat, oceňování aktiv a oceňování pasiv. Tento pilíř je postaven na dvou přístupech. Prvním přístupem je, že stanovuje solventností kapitálový požadavek, který je ovlivněn velikostí rizikového kapitálu. Daný požadavek by měl zastoupit ukazatel minimálního garančního fondu. Druhým přístupem je minimální požadavek na kapitál, který je vázaný na množství uskutečněných obchodů pojistitele. Tento požadavek by měl být zastupovat ukazatele požadované míry solventnosti. [18]

Další pilíř se zaměřuje na řídicí a kontrolní systém. Cílem je identifikovat ty společnosti, které mají vyšší rizikový profil. Po těchto společnostech je poté vyžadováno, aby držely vyšší solventností požadavek, než, který je navržen SCR kalkulací. Pomocí tohoto opatření by mělo dojít k eliminaci rizik v jednotlivých společnostech. Tento pilíř je převážně zaměřen na systém řízení rizik a také na vnitřní kontrolu pojišťovny. Důraz je kladen i na rizikový profil a na obchodní strukturu pojišťovny. Dalším velmi podstatným aspektem je kalkulace ekonomického kapitálu, monitoring vnějších auditů, podávání přehledových zpráv, kontrola na dálku a sankce za nedodržení pravidel. Jednou z významných a velmi podstatných oblastí, které se dostávají do popředí pojišťoven je posuzování vlastního rizika a míry solventnosti. Jedná se o tzv. Own risk and solvency assessment neboli ORSA. Tento koncept se podílí na strategickém rozhodování v rámci každé pojišťovny a risk managementu. Také slouží ke schvalování interního modelu a ke komunikaci s regulatorními orgány. ORSA hraje důležitou roli v rámci plánování, řízení rizik a při komunikaci s ratingovými agenturami a auditory. Koncept převážně slouží k predikci možných scénářů, které mohou v budoucnosti nastat a následně k vyhodnocení jejich dopadů na solventnost a kapitálovou vybavenost pojišťovny. [18]

Na základě regulatorního režimu Solvency II by měly být kvalitativní požadavky postaveny na třech hlavních bodech [18]:

- souhrnná odpovědnost za řízení rizik,
- jasně a srozumitelně definované strategické riziko, které je navázáno na obchodní strategii,
- soustavné řízení společnosti a schopnost pokrýt rizika.

Třetí pilíř se zabývá informační povinností za účelem zlepšení regulačních funkcí. Jeho hlavním cílem je zvýšit transparentnost a možnost porovnávat jednotlivé přístupy pojišťoven a sjednotit pravidla v rámci účetnictví. [17]

Třípilířová architektura Solvency II		
Pilíř I	Pilíř II	Pilíř III
Kvantitativní a kapitálové požadavky	Kvalitativní požadavky	Tržní disciplína
Kvantitativní kapitálové požadavky MCR a SCR	řízení rizik	zveřejňování informací
	vnitřní kontrola	kontrolní zpráva RSR
technické rezervy	vlastní posouzení rizik (ORSA)	solventnostní a finanční zpráva SFCR
členění vlastních zdrojů	principy dohledu	
oceňování aktiv a závazků		

Obrázek 7: Třípilířová architektura Solvency

Zdroj: [22]

2. 4. 1 POROVNÁNÍ SOLVENCY I A SOLVENCY II

V dnešní době je systém regulace pojišťovnictví v rámci Evropské unie zajišťován pomocí pravidel Solvency II. Jedná se o směrnici v rámci Evropské unie, jejíž úkolem je sjednocení předpisů pro pojišťovny a zajišťovny ve všech členských zemích EU. Pro stanovení kapitálového požadavku se využívá velikost portfolia a nezohledňuje se rizikový profil pojišťovny. [17]

Hlavním rozdílem mezi Solvency I a Solvency II je stanovení požadavků na kapitál. V rámci Solvency I je míra solventnosti stanovena zvlášť pro životní a neživotní pojištění a při kalkulaci se bere v potaz pouze upisovací riziko. [9]

U systému Solvency II je stanoven nejnižší a solventností kapitálový požadavek za životní i neživotní pojištění. Při kalkulaci jsou zahrnuty všechna rizika, která ovlivňují chod pojišťovny. Další významné rozdíly Solvency I a II jsou uvedeny v obrázku 8: Rozdíly Solvency I a II.

	Solvency I	Solvency II
Působnost konceptu	rozdílné pro odvětví životních a neživotních pojištění	pro veškeré pojistné odvětví
Struktura konceptu	zaměřen pouze na solventnost	založen na třípiliřové struktuře- solventnost, dohled a informační povinnost
Bilanční pohled	pouze pasiva	aktiva a pasiva
Zahrnovaná rizika	pouze upisovací pojistné riziko	úvěrové, tržní, likvidity, operační a pojistné
Používané modely	absence rizikového přístupu	přístup založený na analýze rizik v daném portfoliu
Výpočet solventnosti	jednotný přístup k výpočtu solventnosti	standardní vzorec a interní modely
Ocenění bilančních položek	účetní přístup	tržní nebo účetní přístup
Solventnostní požadavky	požadovaná a disponibilní míra solventnosti	minimální a solventnostní kapitálový požadavek
Vlastní zdroje	bez požadavků na kvalitu vlastních zdrojů	rozvrstvení dle kvalitativních požadavků

Obrázek 8: Rozdíly Solvency I a II

Zdroj: [9]

3 ŘÍZENÍ RIZIK V GENERALI ČESKÉ POJIŠŤOVNĚ A.S.

V rámci praktické části se budu zabývat riziky v Generali České pojišťovně a.s. Jedním z hlavních důvodů, výběru této pojišťovny je ten, že se jedná o největší komerční pojišťovnu na českém pojistném trhu, která má k roku 2021 největší podíl objemu předeepsaného pojistného, které činilo 26,3 %.

Jedná se o instituci, která se zabývá jak životním, tak i neživotním pojištěním a zároveň i penzijními fondy. V rámci analýzy rizik byly využity údaje, které jsou uvedené ve výroční zprávě Generali České pojišťovny a.s. z roku 2020 a ve zprávě o solventnosti a finanční situaci za rok 2020. Údaje za rok 2021 nebylo možné využít, protože v době zpracování praktické části diplomové práce nebyly ještě k dispozici.

Historie České pojišťovny a.s.

Pojišťovna byla založena roku 1827. Hlavními zakladateli byli František Josef, hrabě z Vrtby, Josef Matyáš, hrabě z Thunu a Hohensteinu. O pár let později změnila pojišťovna název a jmenovala se První česká vzájemná pojišťovna. Ta poskytovala pojištění proti požáru, krupobití, majetku, dobytku a motorových vozidel. [7]

V roce 1881 nastal požár Národního divadla a jednalo se o jednu z nejvýznamnějších historických pojistných událostí. Což pro pojišťovnu představovalo obrovskou ztrátu. Roku 1945 bylo pojišťovnictví zestátněno a z celkových pěti pojišťoven vznikla pouze jediná, a to Československa pojišťovna. [7]

V letech 1991 založila pojišťovna dceřinou společnost, které se jmenovala kapitálová investiční společnost. Ve zkratce K I S a.s. Dnes v rámci Generali CEE Holdingu je pod jménem Generali Investments CEE, investiční společnost, a.s. Jedná se o instituci, která poskytuje služby na trhu kolektivního investování a správy aktiv. Následně roku 1992 založila Českou pojišťovnu ZDRAVÍ s partnerem Vereinte Krankenversicherung. A v roce 1997 v ní získala 100% podíl na zisku. V 90. letech založila Penzijní fond České pojišťovny a.s. a jedná se tak o největšího poskytovatele penzijního připojištění v rámci České republiky. [7]

Historie Generali České pojišťovny a.s.

V roce 2019 byla Generali pojišťovna a.s. přejmenována na Generali Česká pojišťovna a.s. a to z důvodu integrace České pojišťovny do skupiny Generali a přebrání domácích pojistných kmenů od společnosti Generali Pojišťovna a.s. a Česká pojišťovna ZDRAVÍ a.s. [7]

3.1 CHARAKTERISTIKA GENERALI ČESKÉ POJIŠŤOVNY A.S.

Jedná se o kapitálovou společnost formou akciové společnosti se základním kapitálem 4 miliardy korun českých. Vlastní kapitál společnosti v porovnání s rokem 2019 vzrostl o 1,7 miliardy korun českých na celkových 19,9 miliardy korun českých. Tato pojišťovna je členem koncernu Generali CEE Holding B.V.

Jedná se o univerzální pojišťovnu, která poskytuje široké spektrum služeb od životního pojištění, neživotního pojištění, pojištění pro malé a velké klienty až po pojištění průmyslových a podnikatelských rizik. Jedná se i o jednu z mála pojišťoven na českém trhu, která kryje ztráty v rámci zemědělství.

Pojištění, kterým se Generali Česká pojišťovna a.s. zabývá:

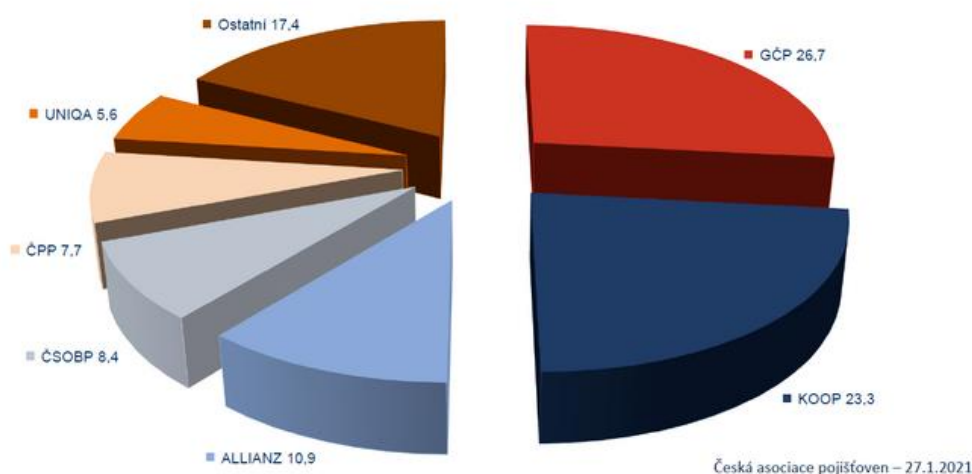
- Cestovní pojištění,
- povinné ručení,
- havarijní pojištění,
- pojištění majetku,
- pojištění odpovědnosti,
- životní pojištění,
- úrazové pojištění,
- pojištění mazlíčků
- firemní pojištění.

V průběhu roku 2020 Generali Česká pojišťovna nedržela žádné vlastní akcie a měla zisk po zdanění ve výši 4,8 miliard korun českých. Což představuje nárůst o 1,6 miliardy korun českých v porovnání s rokem 2019. Celkové předepsané pojistné Generali České pojišťovny v roce 2020 dosáhlo 37,7 miliard korun českých. Z toho v neživotním pojištění dosáhlo 27,4 miliard korun českých a v životním 10,4 miliard korun českých. Tento nárůst oproti roku 2019 je způsoben převážně integrací pojistného kmene bývalé Generali Pojišťovny a.s. a České pojišťovny ZDRAVÍ a.s.

V listopadu 2020 byly vyplaceny dividendy za rok 2019 ve výši 3,2 miliardy korun českých. Celkové technické rezervy jsou 77,6 miliardy korun českých. Rezervy životního pojištění činily 49 miliard korun českých. Rezervy na neživotní pojištění jsou 21 miliard korun českých.

V rámci pohledávek nedošlo k výrazným změnám. Růst daňových závazků je spojen s novou zákonnou úpravou zdanění rezerv a tím vznikl závazek ve výši 1,2 mld. Kč. Finanční závazky klesly o 3,2 miliard korun českých vlivem repo operací. Generali Česká pojišťovna dosahuje prvenství v celkovém předepsaném pojistném, které představovalo 26,7 %, což je 37,7 miliard korun českých. Po ní následuje Kooperativa, která má podíl 23,3 % a na třetím místě je pojišťovna Allianz s podílem 10,9 % viz. Obrázek 9: Předepsané pojistné za rok 2020 v mil. Kč.

Podíl jednotlivých pojišťoven na předepsaném pojistném dle metodiky ČAP:

Obrázek 9: Předepsané pojistné za rok 2020 v mil. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle [8]

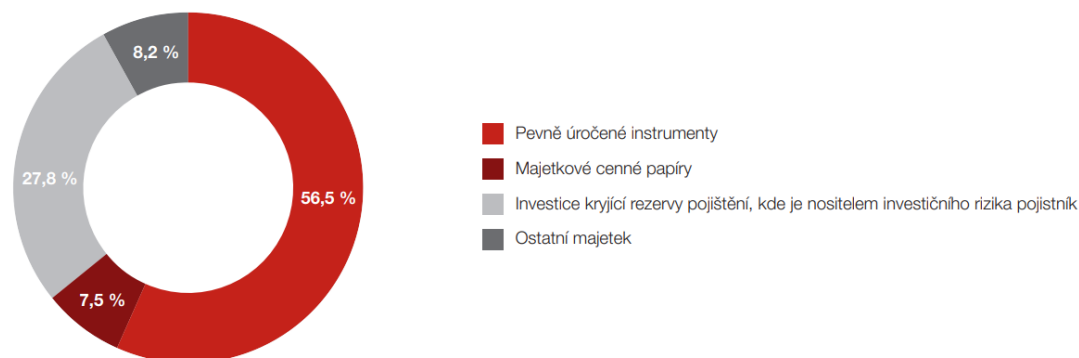
Tato pojišťovna je v popředí nejen v rámci předepsaného pojistného, ale také v rámci ratingu. Generali si pravidelně nechává vypracovat ratingové hodnocení od ratingové agentury A.M. Best. Ta potvrdila rating finanční síly na úrovni A, dlouhodobý úvěrový rating na úrovni A+. Rozhodnutí ratingové agentury A.M Best je potvrzením síly a stability největší české pojišťovny, která je už dlouhodobě považována za pojišťovnu s nejvyšším ratingem na celém českém trhu. Tímto se pojišťovna zavazuje, že je schopna dostát všem svým závazkům.

Jedním z nejdůležitějších nástrojů pro hospodaření pojišťovny jsou rezervy. Jedná se o závazky z pojištění, které musí pojišťovny vytvářet povinně dle zákona. Technické rezervy jsou tvořeny z přijatého pojistného a jsou určeny na výplatu pojistných plnění v situaci, kdy pojišťovna nemůže využívat své běžné příjmy. Rezervy Generali České pojišťovny, jsou dle výroční zprávy za rok 2020 dostatečně vysoké.

Finanční investice mají také velké opodstatnění v rámci společnosti. Jejich hlavním zdrojem jsou především technické rezervy a vlastní kapitál, které představují 82,9 miliard korun českých

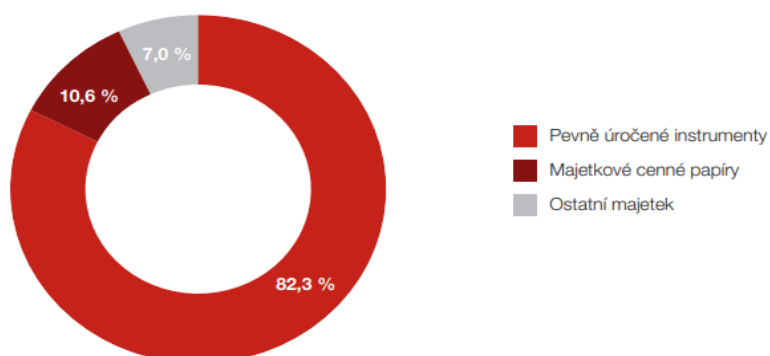
z celkových finančních investic. V rámci tohoto segmentu 61,7 miliard korun českých náleželo životnímu pojištění a zbytek neživotnímu pojištění. Velké množství investic tvoří pevně úročené instrumenty, převážně se jedná o české a zahraniční státní dluhopisy a korporátní dluhopisy emitentů s ratingem převážně v investičním pásmu.

Rezervy životního pojištění, mají delší časový horizont. Úkolem je zajistit postačující a stálý výnos v delším období, který umožní splnit závazky vyplývající z uzavřených pojistných smluv.

Obrázek 10: Struktura finančních investic v obchodním segmentu životního pojištění
Zdroj: Vlastní zpracování dle [8]

Z obrázku 10 je zřejmé, že převažuje investování do pevně úročených instrumentů. Zejména se jedná o dluhové cenné papíry nebo termínované vklady. Následují do rezerv, které kryjí pojištění, kde je nositelem investičního rizika pojistník. Předposledními jsou majetkové cenné papíry jako jsou akcie a podílové listy. Zbytek portfolia se skládá z ostatního investičního majetku. Může se jednat o investice do budov nebo třeba pozemků. Hlavním úkolem těchto nástrojů je zajistit výnos ve středím až dlouhodobém intervalu. V porovnání s životním pojištěním jsou technické rezervy neživotního pojištění krátkodobé. Z toho důvodu jsou v portfoliu více zastoupena aktiva s kratší dobou splatnosti a vyšší je podíl nástrojů s vysokou mírou likvidity. Cílem je zajistit výnos v krátkém časovém intervalu.

Obrázek 11: Struktura finančních investic v obchodním segmentu neživotního pojištění
Zdroj: Vlastní zpracování dle [8]

Z obrázku 11 je zřejmé, že pevně úročené instrumenty (dluhové cenné papíry a termínované vklady) mají největší zastoupení. Následují majetkové cenné papíry a zbytek je v ostatním majetku.

3.2 PROCES RISK MANAGEMENTU GENERALI ČESKÉ POJIŠŤOVNY A.S.

Generali Česká pojišťovna a.s. klade důraz na řízení rizik, jelikož si je plně vědoma toho, že práce s riziky je pro každou pojišťovnu velmi zásadní proces. Dodržení jednotlivých postupů rizikového managementu vede k efektivní alokaci zdrojů a řízení ziskovosti. Proto pojišťovna využívá při řízení rizik proces, který identifikuje, vyhodnocuje a monitoruje nejdůležitější rizika, kterými je instituce vystavena. Výskyt těchto rizik může mít nepříznivý dopad na solventnost pojišťovny.

Nástroje pro řízení rizik jsou využívány v celé skupině Generali, ve všech zemích a všech institucích skupiny Generali. Jejich integrace se odlišuje dle náročnosti podkladových rizik. Proces seskupení nástrojů uvnitř skupiny je důležitý pro zajištění efektivního systému řízení rizik a alokaci kapitálu pro každou instituci v této skupině. Cílem instrumentů určených k řízení rizik je udržet identifikovaná rizika pod určitou hranicí, optimalizovat alokaci disponibilního kapitálu a zvyšovat výkonnost při aktuálním zohlednění rizik.

Systém určený k řízení rizik je založen na pilířích:

- proces měření rizik, který je zaměřený na zhodnocení platební schopnosti,
- proces správy rizik, který se zabývá kontrolou rozhodnutí managementu ve vztahu k důležitým rizikům,
- kultura řízení rizik, která se zaměřuje na růst tvorby hodnoty.

Generali Česká pojišťovna je vystavena různým druhům rizik, které souvisí s výkyvy na finančních trzích a s nežádoucím vývojem rizik v životním a neživotním pojištění.

Pět hlavních kategorií rizik:

- úvěrové riziko,
- tržní riziko,
- pojistně technické riziko,
- operační riziko,
- riziko likvidity.

3. 2. 1 TRŽNÍ RIZIKO A JEHO ŘÍZENÍ

Pojišťovna si od pojistníků vybírá v pravidelných splátkách pojistné a v případě, že nastane některá z předem stanovených událostí, vyplatí pojistníkovi pojistné plnění.

Společnost je vystavena těmto druhům rizik v případě, že investovaná aktiva nepřinesou takový výnos, který očekávala z důvodu kolísání tržních cen nebo z důvodu zhoršení úvěruschopnosti emitenta. Dále jim může být vystavena v případě, že hotovost ze splatných dluhopisů bude reinvestována za nevhodných podmínek na trhu, které jsou obvykle s nižším úrokem.

Pojistné, které od jednotlivých pojistníků vybere, poté investuje do různých druhů finančních aktiv. Pojišťovna investuje pouze v takové míře, v jaké je schopna vyplácet pojistná plnění a v jaké může generovat hodnotu pro své akcionáře.

Náhlé výkyvy v cenách cenných papírů, nemovitostí, měn a úrokových měr mohou nepříznivě ovlivnit tržní hodnotu investic, což může mít negativní dopad na aktiva a současnou hodnotu z pojištění.

Tržní riziko pojišťovna vyhodnocuje pomocí interního modelu skupiny Generali, který jí pomáhá zohlednit rizika, které jsou pro ni specifická. Využívá se i dalších metod jako například přiřazování peněžních toků, analýza durace. Každý rok se přezkoumává kalibrace tržních rizik, aby se ověřila vhodnost modelu. Riziko je sledováno na základě reálné hodnoty.

Tržní riziko, které se vztahuje k finančnímu majetku a závazkům investičního portfolia je neustále sledováno a měřeno pomocí metody Value at Risk nebo pomocí analýzy durace.

Úrokové riziko

Aktiva a pasiva v Generali jsou velmi citlivá na změnu času a jsou vystavována úrokovému riziku. Instrumenty s pohyblivou sazbou mají rozdílné charakteristiky přeceňování. Pro překlenutí nesrovnalosti, které jsou mezi přeceněním aktiv a pasiv se využívají úrokové deriváty. Aktiva, která jsou vystavená úrokovému riziku jsou úrokové deriváty, dluhopisy a nástroje peněžního trhu.

Jedná se o riziko kreditního spreadu, což je riziko nepříznivých změn tržní hodnoty aktiv, které je způsobeno změnou tržní hodnoty řádně splacených aktiv. Tržní hodnota se snižuje proto že se sníží kreditní rating dlužníka, dalším důvodem je, že dojde k poklesu ceny úvěrových aktiv na trhu. Druhým rizikem je riziko selhání protistrany, to vznikne ve chvíli, kdy subjekt není schopen plnit své finanční závazky v plné výši a včas.

V rámci této strategie pojišťovna uzavírá derivátové obchody, jejichž účelem je řízení úrokového rizika zahrnutého v portfoliu aktiv. Cílem této strategie je průběžné řízení celkového úrokového rizika, kterého pojišťovna dosahuje pomocí dynamické strategie. Manažer dynamicky mění pozice v portfoliu s pevným výnosem.

Dluhopisy představují jeden z nástrojů peněžního trhu. V případě, že úroková sazba bude růst, cena dluhopisu klesá a pokud bude úroková sazba klesat, cena dluhopisu bude růst. Tím, že Generali investuje do finančních nástrojů, u nichž může být jejich výnos negativně ovlivněn nepříznivou změnou úrokových sazeb, nakupuje instituce deriváty, za účelem omezit riziko ztráty, které vyplývá ze snížení hodnoty finančních nástrojů z důvodu změny úrokových měr. Nástroje peněžního trhu jsou krátkodobými instrumenty s nízkou kolísavostí. Typická je pro ně vysoká likvidita a malá výnosnost. Generali Česká pojišťovna pravidelně monitoruje, jak se mění reálné hodnoty finančního nástroje, ve chvíli, když se tržní úrokové sazby změní o sto bazických bodů, které představují jedno procento.

Riziko volatility cen akcií

Volatilita znamená nestálost neboli výkyvy výnosů, kurzů jednotlivých měn nebo cen investičních nástrojů. Čím je volatilita cenných papírů nižší, tím je nižší riziko ztráty. Pokles volatility je často úzce spojen s rostoucím kurzem, a naopak rostoucí cenové rozpětí je spojeno s klesajícím kurzem. To je důvod, proč investoři při rostoucí volatilitě akcie prodávají.

Generali česká pojišťovna využívá pro řízení rizik:

- portfolio je geograficky diverzifikováno v souladu se schváleným procesem strategického umístění aktiv (SAA);
- stanovení a sledování relativních kapitálových limitů pro investice.

Měnové riziko

Pojišťovna je vystavena tomuto riziku z důvodu obchodování se zahraniční měnou. Hlavním cílem pojišťovny je se zabezpečit vůči rizikům, která jsou spojená s měnou, a to prostřednictvím nákupu nebo prodeje zahraničních měn za spotové kurzy. Nástroje, které se využívají pro eliminaci rizika jsou finanční deriváty, a to převážně měnové swapy.

Swapový obchod znamená dohodu o nákupu jedné měny za jinou, přičemž je současně domluvený zpětný prodej nebo nákup v budoucím pevně stanoveném termínu za předem stanovený a dohodnutý kurz. Dalšími nástroji jsou spotové a forwardové obchody.

Spotový obchod představuje nákup nebo také prodej jedné měny za druhou za kurz, který je aktuální v daném okamžiku s tím, že dodání a platba proběhne do dvou pracovních dnů.

Forwardový neboli termínovaný obchod znamená nákup nebo popřípadě prodej jedné měny za jinou za kurz, který je aktuálně dohodnutý s tím, že dodání a platba se uskuteční ve stanoveném termínu. Tímto termínem se myslí nejdříve za dva dny, ale většinou je to mnohem později, například za jeden rok.

Nejdůležitější měnové expozice této pojišťovny jsou vůči Evropě a Spojeným státům americkým. Euro a americký dolar jsou měny, které jsou posuzovány při oceňování rizik.

V případě, že pojišťovna investuje peněžní prostředky do dluhopisů denominovaných v cizí měně, potom vzniká riziko změny měnového kurzu. V tu chvíli může investor utrpět ztrátu, která je způsobena znehodnocením zahraniční měny vůči koruně české.

Aktiva a pasiva pojišťovny jsou převážně v domácí měně. Špatný vývoj kurzu, může představovat riziko, protože může snížit hodnotu pohledávky nebo zvýšit hodnotu závazku. Pohyb kurzu, může být pro pojišťovnu příznivý, ale také je vystavena riziku ztráty v případě, že se kurz nebude vyvíjet příznivě. Z tohoto důvodu jsou částky v cizích měnách zajišťovány prostřednictvím derivátů a to tak, aby pojišťovna minimalizovala pohyb měnových kurzů.

S využitím derivátů pojišťovna uzavře forwardový obchod, a to proto, aby stanovila pevný kurz, díky němuž ví, kolik bude platit za závazky a jaký příjem bude mít z pohledávek. Tímto může vzniknout zisk nebo ztráta z budoucího zisku nebo ztráty.

Tabulka 1: Složení aktiv a závazků vzhledem k hlavním měnám k 31.12.2020 (v mil. Kč)

	EUR	USD	CZK	Ostatní	Celkem
Úvěry a půjčky	1009	-	5953	-	6962
Realizovatelné cenné papíry	15322	9527	27185	1009	53043
Finanční aktiva oceňovaná reálnou hodnotou proti účtům nákladů nebo výnosů	4137	904	12516	595	18152
Podíly zajišťovatelů na pojištně-technických rezervách	28	-2	14212	2	14240
Pohledávky	832	105	4851	220	6008
Peníze a peněžní ekvivalenty	324	67	737	100	1228
Aktiva celkem	21652	10601	65454	1926	99633
Závazky z pojištění	1282	40	76180	122	77624
Finanční závazky	863	727	1276	-	2866
Depozita přijatá od zajišťovatelů	-	-	1400	-	1400
Závazky	190	9	12140	72	12411
Ostatní závazky	-	-	2544	-	2544
Závazky celkem	2335	776	93540	194	96845
Čistá devizová pozice	19317	9825	-28086	1732	2788

Zdroj: Vlastní zpracování dle [8]

Z tabulky 1 je zřejmé, že aktiva celkem v roce 2020 převýšila závazky o 2,7 mld. korun českých.

Řízení akciového rizika

Kolísání cen akcií ovlivňuje hodnotu investic do akcií a také jiných instrumentů, jejichž cena je odvozena od ceny akcií. Z toho důvodu jsou všechny investice do akcií řízeny v souladu se změnou tržních podmínek. Eliminace akciového rizika se provádí jeho postupným rozložením. Investiční portfolio akciových nástrojů je složeno tak, aby byla zabezpečena dostatečná míra diverzifikace mezi trhy.

Rizikové limity

Hlavními instrumenty, které pojišťovna využívá pro měření tržního a kreditního rizika u investičních portfolií, je systém investičních rizikových limitů a směrnice skupiny Generali, která se týká řízení investičních rizik (Generali Investments Risk Group Guidelines, IRGG).

Nástroj zahrnuje limity pro koncentraci úvěrů, rizika zahraniční měny, úrokových sazeb a vlastního kapitálu. Hlavním cílem je řídit expozici vůči jednotlivým druhům rizik. Limity jsou pravidelně sledovány. Limity umožňují při řízení rizik ihned reagovat a řídit úroveň nesených rizik.

Řízení a snižování rizik

Jednou z hlavních technik pro snižování rizik, kterou společnost používá, je řízení aktiv v závislosti na závazcích. Společnost využívá deriváty za účelem snížení rizika na úrovni portfolií aktiv nebo pasiv. Deriváty pomáhají ke zlepšení kvality, likvidity a ziskovosti portfolia.

V rámci strategie řízení úrokového rizika pojišťovna uzavírá derivátové obchody. Cílem strategie je pravidelné řízení úrokového rizika jako celku. Daného cíle instituce dosahuje pomocí dynamické strategie. Manager aktiv dynamicky upravuje pozice v portfoliu s pevným výnosem.

Pozice instrumentů v portfoliu, podkladových aktivech jsou otevřeny, upraveny nebo ukončeny před splatností daného nástroje, a to v závislosti na skutečném stavu rizikové kapacity nebo rizikového apetitu, vývoji úvěrové kvality emitenta nástroje. Manažer pravidelně sleduje vývoj celkové úrokové pozice.

3. 2. 2 KREDITNÍ RIZIKO A JEHO ŘÍZENÍ

Jedná se o riziko ztráty, které je způsobeno neochotou nebo popřípadě neschopností smluvního partnera splnit své závazky. Úvěrové riziko zahrnuje riziko kreditního spreadu a selhání protistrany.

Riziko kreditního spreadu je riziko nepříznivých změn tržní hodnoty aktiv v důsledku změn tržní hodnoty splacených aktiv. Za snížení tržní hodnoty může snížení tržního posouzení úvěruschopnosti dlužníka, což je způsobeno snížením kreditního ratingu nebo to může být způsobeno tím, že dojde k snížení ceny úvěrových aktiv na trhu.

Při posuzování kreditního rizika hraje klíčovou roli úvěrové hodnocení neboli credit rating, který je důležitý převážně u dluhopisů, protože se jedná o úvěr, který je podložený cenným papírem.

Investoři od jednotlivých emitentů požadují, aby prokázali schopnost dostát svým závazkům ve stanoveném termínu a v plné výši. To je jedním z důvodů proč si emitenti nechávají provádět rating, aby potvrdil jejich finanční stabilitu a platební schopnost. Čím je rating emitenta vyšší, tím menší riziko představují investoři, co mu vypůjčí kapitál a tím lepší úrokové podmínky může emitent prosadit v rámci svých dluhopisů.

Ratingové agentury rozlišují dluhopisy na investiční a spekulativní. Tabulka 2 porovnává stupnice hodnocení ratingových agentur.

Tabulka 2: Investiční stupně ratingových agentur

Standard & Poor's, Fitch	Moody's	Stupeň	Hodnocení
AAA	Aaa	Investiční	Prvotřídní subjekt s nízkým stupněm rizika.
AA+/AA/AA-	Aa1/Aa2/Aa3	Investiční	Velmi kvalitní subjekt s mírným rizikem v delším časovém horizontu.
A+/A/A-	A1/A2/A3	Investiční	Nadprůměrný subjekt se skutečností, které by v budoucnu mohly ohrozit nízkou míru rizika.
BBB+/BBB/BBB-	Baa1/Baa2/Baa3	Investiční	Středně rizikový subjekt se stabilní součastností a s možnými problémy v budoucnu.
BB+/BB/BB-/B+/B/B-	Ba1/Ba2/Ba3/B1/B2/B3	Spekulativní	Již spekulativní subjekt s nejistou až problematickou úrovní rizika.
CCC/CC/C	Caa/Ca/C	Spekulativní	Podprůměrný až vysoce rizikový subjekt s problémy při dodržování svých závazků s vysokou mírou nedodržování svých závazků.
D	C	Spekulativní	Vysoce spekulativní subjekt neschopný splácet své závazky.

Zdroj: Vlastní zpracování dle [16]

Pojišťovna vyhodnocuje kreditní riziko pomocí interního modelu Generali. Kreditní rizika jsou pravidelně každý rok přezkoumávána za účelem zjištění, zdali je metodika interního modelu stále vhodná. Pojišťovna navíc u úvěrového portfolia každý měsíc analyzuje změny ratingu, změny kreditního rozpětí.

Využívají se tři typy limitů kreditního rizika:

- limity definující maximální alokaci do státních a korporátních dluhopisů
- portfoliové kreditní limity struktury ratingu portfolia
- limity koncentrace rizika věřitele

Tabulka 3: Rating dluhopisů, úvěrů a půjček

	2020	2019
AAA	1686	2669
AA	21943	17977
A	7263	5410
BBB	18313	16094
BB	2090	1621
B	189	950
Nehodnoceno	1671	6078
Celkem	53155	50799

Zdroj: Vlastní zpracování dle [8]

Tabulka 3 vyobrazuje úvěrovou kvalitu finančních prostředků pojišťovny. Nejvíce finančních prostředků má rating AA. Do této skupiny patří dluhopisy, které patří do investičního stupně s mírným rizikem v delším období. Podstatnou část v rámci nehodnocených úvěrů a dluhopisů představují půjčky, které jsou poskytovány dceřiným společnostem a také rezervní REPO operace. Z tabulky je zřejmé, že v roce 2020 došlo k jejich snížení. Důvodem poklesu zůstatku nehodnocených úvěrů je změna ratingu rezervních REPO operací o 3 130 miliónu korun českých, které byly přeřazené do kategorie BBB. Všechny rezervní REPO operace jsou zajištěny domácími státními dluhopisy nebo také pokladničními poukázkami České národní banky.

Při řízení kreditního rizika je důležitá jeho koncentrace, ke které dojde v případech skupin smluvních protistran, které mají velmi podobné ekonomické vlastnosti a jejich schopnost plnit smluvní závazky je ovlivňovaná změnami ekonomických nebo i jiných podmínek.

Tabulka 4: Úvěrové riziko dle obchodních odvětví k 31. 12. 2020 a 31. 12. 2019 (v mil. Kč a v %)

	2020	2020	2019	2019
Veřejný sektor	28199	53,05%	26208	52%
Finanční sektor	15068	28,36%	15892	31%
Energetika	2808	5,28%	2682	5%
Komunální služby	1910	3,59%	1629	3%
Spotřební zboží	1319	2,48%	689	1%
Průmyslová výroba	1156	2,17%	1242	2%
Materiálová Výroba	1092	2,05%	771	2%
Telekomunikace	813	1,53%	1332	3%
Zboží běžné spotřeby	790	1,49%	354	1%
Celkem	53155	100%	50799	100%

Zdroj: Vlastní zpracování dle [8]

Tabulka 5: Úvěrové riziko dle územního hlediska k 31. 12. 2020 a 31. 12. 2019 (v mil. Kč a v %)

	2020	2020	2019	2019
Česká republika	31832	64,73%	27520	59%
Sředoevropské a východoevropské země	3669	7,46%	2935	6%
Polsko	2612	5,31%	3434	7%
Rusko	2540	5,17%	2393	5%
Slovensko	1227	2,50%	1184	3%
USA	1097	2,23%	1022	2%
Itálie	1080	2,20%	376	1%
Velká Británie	1077	2,19%	761	2%
Nizozemsko	752	1,53%	1168	3%
Rakousko	429	0,87%	895	2%
Slovinsko	109	0,22%	60	0%
Zbytek světa	2753	5,60%	4763	10%
Celkem	49177	100,00%	46511	100%

Zdroj: Vlastní zpracování dle [8]

Tabulka 4 a 5 představuje úvěrové riziko z jednotlivých dluhopisů a půjček z územního hlediska a obchodních sektorů. Částky, které jsou v tabulce, představují největší ztrátu, která by byla zaúčtována na konci účetního období, pokud by smluvní strana nesplnila ani část svého smluvního závazku.

Úvěrové riziko má největší zastoupení ve veřejném sektoru a nejmenší zastoupení má v odvětví zboží běžné spotřeby, kde se může jednat například o suroviny.

Kreditní riziko dle území má největší zastoupení v České republice. Důvod, proč je v České republice nejvíce koncentrováno, je ten, že zde má Generali Česká pojišťovna své sídlo.

Řízení a snižování rizika

Jednou z technik pro snižování rizika, kterou Generali využívá je řízení aktiv s ohledem na závazky. Portfolio aktiv je investováno a vyvažováno podle skupin aktiv a duračních vah. Cílem je vyloučit riziko, a také stanovit optimální poměr z pohledu rizika a návratnosti, který by splňoval cíl návratnosti a byl v souladu s rizikovým apetitem Generali po celé období, na které se vztahuje obchodní plánování. Využití interního modelu umožní stanovit úroveň tolerance rizika a provést analýzu citlivosti na vybraných rizikových scénářích.

3. 2. 3 RIZIKO LIKVIDITY A JEHO ŘÍZENÍ

Toto riziko vyplývá z financování činnosti Generali české pojišťovny. Jedná se o riziko neschopnosti prodat dané aktivum za přijatelnou cenu v přijatelném čase a riziko neschopnosti dostat svým závazkům v momentě jejich splatnosti.

Společnost má určité zdroje k financování. Pojistně – technické rezervy představují hlavní zdroj. Dále jsou peněžní prostředky získávány pomocí rozsáhlého spektra instrumentů včetně depozit, závazků z emitovaných cenných papírů, nemovitostí a vlastního kapitálu. Důvodem pro zavedení více zdrojů financování je nezávislost pouze na jednom zdroji, snížení nákladů na financování a také posílení flexibility.

Generali se snaží držet rovnováhu mezi kontinuitou a flexibilitou financování prostřednictvím zdrojů, které mají různou splatnost. Společnosti také drží portfolio likvidních aktiv, které jsou součástí strategie řízení rizika likvidity. Aby pojišťovna měla bezproblémový přístup k financím na plnění svých závazků, monitoruje pravidelně riziko likvidity. Zvláštní pozornost je věnována také řízení likvidity v rámci neživotního pojištění, které požaduje prostředky pro plnění v případě nastání přírodních pohrom nebo jiných mimořádných událostí.

Pro zabránění problémů s tímto rizikem musí mít pojišťovna dostatek financí. To se týká rychle likvidních aktiv jako jsou například pokladniční poukázky, krátkodobá depozita nebo krátkodobé dluhopisy. Daná aktiva jsou spojené s nízkým výnosem.

Společnost pravidelně monitoruje a vyhodnocuje rizika pomocí identifikování a monitorování změn ve financování a to tak, aby byly splněny cíle v oblasti podnikání a také plány, které jsou v souladu se strategií společnosti.

Tabulka 6: Analýza finančních závazků dle splatnosti k 31. 12. 2020

	Méně než 1 měsíc	Od 1 do 3 měsíců	Od 3 měsíců do 1 roku	Od 1 roku do	Více než 5 let	Celkem
Finanční závazky	1202	147	1777	957	145	4228
Ostatní finanční závazky	1163	28	1400			2591
Finanční závazky oceňované reálnou hodnotou proti zisku nebo ztrátě	32	46	161	377	99	715
Závazky z leasingu	7	73	216	580	46	922
Závazky	2957	8033	1110	110	201	12411
Ostatní závazky	2444	100				2544
Závazky celkem	6603	8280	2887	1067	346	19183

Zdroj: Vlastní zpracování dle [8]

Z tabulky 6 je vidět, že pojišťovna dosahuje nejvyššího objemu závazků, které jsou se splatností od jednoho do tří měsíců. Poté až na závazky méně než jeden měsíc, které mají druhý největší objem, tak s delším časovým intervalem se objem závazků postupně snižuje.

Pojišťovně vznikají závazky jak z životního, tak i z neživotního pojištění. V rámci životního pojištění se jedná o výplaty pojistného plnění. U neživotního pojištění jde o výplaty pojistného plnění ze škodových událostí. K obrovským ztrátám dochází ve spojení s přírodními katastrofami.

Řízení a snižování rizika

Generali řídí a snižuje toto riziko v souladu s vnitřními předpisy společnosti. Jejich cílem je zajistit schopnost plnit závazky i v případě nepříznivých scénářů. Společnost řídí finanční prostředky tak, aby si určitou část ponechala na pokrytí svých krátkodobých nebo střednědobých potřeb, dále prostřednictvím investování do instrumentů, které je možné rychle převést na hotovost s minimálními ztrátou.

3. 2. 4 POJISTNĚ TECHNICKÉ RIZIKO A JEHO ŘÍZENÍ

Pojistně technické riziko neboli pojištění matematické riziko plyne z nejistoty, která se týká období a výše škod krytých pojistnými smlouvami. Hlavním rizikem je skutečnost, že velikost škod bude větší než ta, která se očekává. Pro některé pojistné smlouvy existuje riziko, které se týká doby, kdy nastane pojistná událost. Pojistné události jsou náhodnou událostí. Skutečný počet a velikost škody mohou být odlišné od hodnot odhadnutých s využitím standardních pojištění matematických metod. Riziko je způsobeno nesouladem mezi velikostí pojistného plnění a úrovní pojištění technických rezerv.

Generali Česká pojišťovna a.s. je vystavena tomuto riziku z upisování smluv u produktů životního a neživotního pojištění, které nabízí klientům:

- životní pojištění s podílem na zisku a také bez podílu na zisku,
- investiční životní pojištění,
- flexibilní produkty životního pojištění,
- garantované investiční produkty,
- dočasné a doživotní důchody,
- produkty neživotního pojištění.

Důležitou součástí rizik z upisování smluv jsou rizika, které plynou z pojistného plnění a velikosti technických rezerv. Převážně se týkají postačitelosti rezerv. Při hodnocení postačitelosti se berou v úvahu změny úrokových sazeb, reálná a účetní hodnota, změny vývoje míry úmrtnosti, úrazovosti a nemocnosti, četnosti a výše pojistného plnění z neživotního pojištění, storna, náklady, chování klienta, změnami v právním odvětví.

Hlavním aspektem pojistně technického rizika je míra jeho koncentrace, která určuje, v jakém rozsahu může daná událost nebo popřípadě více událostí ovlivnit závazky dané pojišťovny. Koncentrace může vzniknout z jedné nebo také více souvisejících pojistných smluv, z nichž mohou vyplynout závazky.

Důležité pojistně technické riziko představují rizika, která mají nízkou četnost výskytu s významným dopadem. Tato rizika pojišťovna řídí upisováním smluv, vhodným nastavením limitů pro pojistné plnění.

Pojišťovna se převážně vystavuje rizikům přírodních katastrof. Převažujícím rizikem v České republice je riziko povodní. V případě rozsáhlých povodní se očekává nadměrný růst pojistných událostí z důvodu poškození budov v rámci majetkového pojištění. Dalšími riziky může být riziko silného krupobití, vichřice nebo požáry.

V rámci portfolia smluv u životního pojištění převažují spořicí smlouvy, zahrnuje i smlouvy, které kryjí pouze rizika smrti a riziková životní pojištění jako je úraz, invalidita, závažná onemocnění.

V rámci demografického rizika, pojišťovna využívá konzervativní úmrtnostní tabulky. Buď využívá úmrtnostní tabulky obyvatelstva nebo také zkušenostní úmrtnostní tabulky s bezpečnostní přírůžkou.

Riziko storna je riziko spojené s dobrovolným odstoupením od smlouvy. Riziko nákladů je spojené s přiměřeností velikosti poplatků a přírážek v pojistném, jejichž cílem je pokrýt budoucí výdaje.

Riziko rezerv spočívá v nesouladu mezi velikostí závazků plynoucích z pojistných smluv a jejich očekávanou hodnotou. Toto riziko nastává v situaci, v níž rezervy, které jsou stanovené pojistnými matematiky, nebudou natolik vysoké, aby pokryly všechny závazky.

Tabulka 7: Vývoj nahlášených pojistných událostí od roku 2011 do roku 2020 (v mil. Kč)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
Kumulovaná výše vyplacených plnění	14133	14309	15358	12764	12404	13318	14126	14593	14979	13417	
Za 1 rok	13215	13497	14608	12893	12040	12956	14116	14392	14812		
Za 2 roky	12869	13037	14052	12372	11712	12604	13943	14229			
Za 3 roky	12640	12744	13804	12096	11363	12231	13560				
Za 4 roky	12295	12206	13160	11532	11078	11724					
Za 5 let	12130	12003	13002	11258	1084						
Za 6 let	11920	11843	12869	11025							
Za 7 let	11716	11712	12810								
Za 8 let	11622	11631									
Za 9 let	11567										
Ohdad kumulované hodnoty pojistných plnění	11567	11631	12810	11025	10841	11724	13560	14229	14812	13417	125616
Kumulované výplaty pojistných plnění	11141	11255	12444	10454	9958	10868	11802	11732	11718	7861	109233
Přijatá zajištění											1727
Rezerva na nealokované náklady na likvidaci pojistných událostí											1158
Rezervy na pojistná plnění nezahnuté ve škodním roce											1767
Částka vykázana ve výkazu o finanční situaci	426	376	366	571	883	856	1758	2497	3094	5556	21035

Zdroj: Vlastní zpracování dle [8]

Údaje v tabulce 7 zahrnují náklady na zpracování škodových událostí. Rezervy na pojistná plnění, které nejsou vyobrazeny v analýze dle škodových roků, tvoří rezervy na události, jež nastaly před rokem 2011, a rezervy vztahující se na méně významné produkty neživotního pojištění. Rezervy na pojistné plnění se každým rokem navyšují, takže je má Generali pojišťovna postačující.

Řízení a snižování rizika

Řízení tohoto rizika je velmi složitý proces, ve kterém se uplatňují metody eliminace rizika, převážně jeho diverzifikace, transfer anebo tvorba nahodilých rezerv. Z důvodu existence nahodilosti neexistuje žádný spolehlivý způsob, který by toto riziko mohl odstranit. Pokud má být toto riziko úspěšně redukováno je potřeba uplatit komplexní strategií jeho řízení. Generali Česká pojišťovna při řízení využívá interní směrnici pro návrh a oceňování produktů, tvorbu rezerv, zajištění strategie a vnitřní předpisy sloužící pro upisování pojistných smluv. Společnost také vypracovává kritéria určení velikosti pojistného, strategií zajištění a pravidla pro přijetí do pojištění.

Strategie v oblasti zajištění

Další možností, jak zvládat pojistně technické riziko je přenést část rizika na zajišťovnu. Zajišťovacími operacemi se v pojišťovně zabývá specializované oddělení. Zajistný program je postaven na kombinaci zajistných smluv s externími zajišťovateli a smluv s kaptivní zajišťovnou GP Reinsurance EAD. Generali Česká pojišťovna každý rok obnovuje zajistné smlouvy.

Ty zajišťují rizika z uzavíraných pojistných smluv za účelem omezit individuální riziko a riziko katastrofických ztrát.

V případě externího zajištění jsou uzavírány jak proporcionální, tak neproporcionální zajistné smlouvy. Každý rok jsou vyhodnocovány limity maximální čisté rizikové angažovanosti v jednotlivých odvětvích, které stanovují nejvyšší možná rizika, které je pojišťovna ochotna sama na sebe převzít. Pokud pojišťovna potřebuje získat dodatečnou ochranu svých peněžních zdrojů, využívá u některých pojistných smluv fakultativní zajištění.

Fakultativní zajištění se sjednává pro každou pojistnou smlouvu zvlášť. Prvopojistitel nemá povinnost konkrétní smlouvu k zajištění nabídnout a zároveň zajišťovatel nemá povinnost ji k zajištění přijmout. [3]

Obligatorní zajištění se sjednává pro celé portfolio pojistných smluv. Zajišťovatel má právo a také povinnost převzít část rizika z pojistných smluv v rámci portfolia. [3]

Velké množství zajistných smluv je uzavřeno s GP RE – skupinovou kaptivní zajišťovnou, jejíž sídlo je v Bulharsku.

Zajištění v sobě zahrnuje také úvěrové riziko, protože předání pojistného rizika na stranu zajišťovatele nezbavuje Generali Českou pojišťovnu závazků vůči jednotlivým klientům. Společnost pravidelně hodnotí peněžní situaci svých zajišťovatelů a monitoruje úvěrové riziko tak, aby snižovala objem, v jakém je vystavena možným peněžním ztrátám z důvodu platební neschopnosti zajišťovatele.

3. 2. 5 OPERAČNÍ RIZIKO A JEHO ŘÍZENÍ

Jedná se o riziko možné budoucí ztráty, která vznikne z důvodu nedostatečných nebo chybějících vnitřních procesů, chyb způsobených lidmi nebo vnějšími příčinami. Do této kategorie se řadí také riziko nesouladu s právními předpisy a také rizika, která jsou úzce spjata s účetním výkaznictvím. V tomto případě se jedná o riziko transakční chyby, při němž nejsou aktiva, pasiva, zisk, popřípadě ztráta v účetnictví vedeny věrně a správně.

Riziko nesouladu s právními předpisy neboli compliance risk je riziko, které v důsledku porušení zákona nebo jiných předpisů může způsobit finanční ztrátu nebo poškození dobrého jména.

Do této kategorie rizik Generali zařadila také interní podvody, které jsou způsobené jednáním, jehož úmyslem je podvodně připravit o majetek nebo obejít zákony. Mezi externí podvody patří ztráty, které jsou způsobené jednáním třetí strany za účelem provést podvody, zpronevěry nebo krádeže. Dále sem patří poškození majetku způsobené přírodní katastrofou. Dalším rizikem jsou postupy při zaměstnávání, ochrana zdraví a bezpečnosti a další.

Společnost Generali přijala několik pravidel a opatření pro řízení operačního rizika [7]:

- interní zásady a provozní směrnice, které definují ucelený rámec řízení operačních rizik v rámci celé skupiny Generali,
- metodika identifikace hlavních rizikových událostí a zároveň vyhodnocování jejich dopadu na dosažení cílů společnosti,
- proces shromažďování informací o provozních ztrátách.

Proces řízení rizik převážně vyhodnocuje jednotlivá rizika a také shromažďuje informace o vzniklých ztrátách za účelem provedení různých analýz. Výsledky analýz jsou hlavním podkladem pro zavedení opatření za účelem minimalizace operačního rizika.

Řízení a snižování rizika

Měřením, monitorováním a snižováním operačního rizika je pověřen specializovaný odborník za účelem řízení rámce operačního rizika. Rizika v oblasti IT, účetního výkaznictví, podvodu a bezpečnosti jsou řízena společně se speciálními jednotkami v rámci první obranné linie. Systém řízení tohoto rizika je především postaven na posouzení rizik specialisty v různých oblastech činnosti společnosti. Výstupy analýz se využívají k podpoře investic do nových kontrol nebo úprav a opatření k eliminaci rizik za účelem udržení úrovně operačních rizik v akceptovatelném rozsahu a zvýšení efektivity a plynulosti operací.

3.3 SOLVENTNOST GENERALI ČESKÉ POJIŠŤOVNY A.S.

Hlavním cílem každé komerční pojišťovny je maximalizovat zisk. Kapitálová vybavenost každé pojišťovny vyjadřuje, jak je schopná dostát svým závazkům v budoucnosti. Je posuzována pomocí míry solventnosti, která měří přebytek hodnoty aktiv pojistitele nad jeho závazky.

Solventnost znamená, že pojistitel je schopen plnit pojistné závazky, které přijal od pojišťovny. Opakem je nesolventnost, ta nastává v případě, když aktiva pojistitele nejsou dostatečně vysoká nebo likvidní, aby z nich bylo možné zaplatit pojistné události, které nastaly. [1]

Aby byla pojišťovna schopna splatit své závazky, které plynou z jednotlivých smluv, musí udržovat určitou míru solventnosti po celou dobu své činnosti.

3.3.1 SOLVENCY II

Solventnost II je směrnice v právu Evropské unie, která kodifikuje a harmonizuje předpisy EU o pojištění. Především se to týká výše kapitálu, který musí pojišťovací společnosti v EU držet, aby se snížilo riziko platební neschopnosti.

Solvency II je směrnice, která se zabývá předpisy o pojištění v rámci Evropské unie. Zejména se jedná o výši kapitálu, který si musí pojišťovny v Evropské unii neustále udržovat za účelem snížení rizika platební neschopnosti. Je to nástroj, který má posílit stabilitu evropského pojišťovnictví a také má neustále reagovat na změnu podmínek, které se uskutečňují na finančních trzích.

Tento koncept je založený na třípilířové architektuře. První pilíř se zaměřuje na výpočet kapitálových požadavků a také technických rezerv. Druhý pilíř je určený k risk managementu, hodnocení rizik pojišťovny. Poslední pilíř se soustřeďuje na zveřejňování informací pro pojistníky, klienty, finanční trh a ratingové agentury.

Tabulka 8: Třípilířová struktura Solvency II

Pilíř I	Pilíř II	Pilíř III
Kvantitativní požadavky	Kvalitativní požadavky	Tržní disciplína
* SCR	* řízení rizik	* zveřejňování informací
* MCR	* vnitřní kontrola	
* technické rezervy	* principy dohledu	

Zdroj: [17]

Pilíř I

Tento pilíř specifikuje solventností kapitálový požadavek SCR. Ten slouží k tomu, že určuje limit, pod který se pojišťovna stává předmět zájmu dohledové instituce. MCR, znamená, že pokud se pojišťovna dostane pod jeho úroveň hrozí jí odebrání povolení k této činnosti. V odvětví technických rezerv je zapotřebí mít dostatečnou výši technických rezerv. Tento pilíř se zaměřuje i na řízení kreditních rizik, operačních rizik a tržních rizik,

Jednotlivá rizika se zohledňují při výpočtu SCR. Jedná se o rizika neživotní a životní upisovací riziko, tržní riziko, úvěrové riziko, zdravotní upisovací riziko a operační riziko. Pojišťovny jej mohou vypočítat pomocí vzorce nebo pomocí modelu, který má pojišťovna schválený dohledovým orgánem.

Hlavním účelem kapitálu pojišťovny je nabídnout jistotu klientům pomocí kapitálové rezervy, která je určena na neočekávané ztráty, které mohou v budoucnosti nastat. Tento kapitál by měl pokrýt i ztráty, které není schopna pojišťovna pokrýt z jiných zdrojů.

Velikost minimálního kapitálového požadavku MCR se stanovuje pomocí analýz. Minimální kapitálový požadavek odpovídá velikosti kapitálu, pod který by klienti jednotlivých pojišťoven byli vystaveni neakceptovatelné úrovni rizika v případě, že by pojišťovna i nadále vykonávala pojišťovací činnost. Solvency II požaduje, aby rizika, která nemají dostatečný objem technických rezerv byla kryta pomocí kapitálu.

Pilíř II

Tento pilíř se soustřeďuje na kvalitativní požadavky na řídicí a kontrolní systémy. Také se v rámci tohoto pilíře stanovují pravidla pro řízení rizik a stanovují se pokyny za účelem dohledu. Je postaven na realizaci systému risk managementu a systému interní kontroly, které odpovídají obchodní struktuře a také rizikovému profilu pojišťovny.

Pilíř III

Tento pilíř se zaměřuje na zveřejňování informací, které budou poskytnuty klientům, zajišťovnám, ratingovým agenturám a zejména České národní bance, případně Ministerstvu financí České republiky. Cílem toho pilíře je poskytnout přehledný obraz o rizikovosti pojišťovny.

Generali česká pojišťovna pro určení kapitálových požadavku a finančních zdrojů používá interní metodu. Jedná se o interní kapitálový model a zároveň postupuje v souladu se směrnicí Solvency II.

Tabulka 9: Solventností kapitálový požadavek 2020

	2020	2019	Změna
Solventnostní kapitálový požadavek (SCR)	11 126 681	12 883 886	-1 757 205
Minimální kapitálový požadavek (MCR)	3 351 914	3 220 972	130 943

Zdroj: Vlastní zpracování dle [7]

Z tabulky 9 je vidět, že solventností kapitálový požadavek v roce 2020 poklesl zejména kvůli zahrnutí převzatých kmenů bývalé Generali Pojišťovny a.s. a České pojišťovny ZDRAVÍ a.s.

do interního modelu. Na konci roku 2020 byl kapitálový požadavek stanoven pomocí standardního vzorce, a proto nemohla být zohledněna diverzifikace mezi portfolii. Dalším velmi opodstatněným pozitivním efektem byla výplata dividendy z pojišťovny Patricie a České pojišťovny ZDRAVÍ do Generali České pojišťovny a.s. To mělo za následek snížení akciového rizika spojeného s dceřinými společnostmi.

Negativním efektem byla změna ve zdanění technických rezerv, která vedla k poklesu odloženého daňového závazku.

Minimální kapitálový požadavek vzrostl díky převzetí pojistných kmenů. V srovnání s rokem 2019 se zde projevilo vyšší pojistné v neživotním segmentu, které vzhledem k převzetí kmenu v prosinci 2019 nenavýšilo MCR ke konci roku 2019.

Interní model člení celkový solventnostní kapitálový požadavek do několika segmentů: finanční rizika, kreditní rizika, životní upisovací rizika, neživotní upisovací rizika a operační rizika.

Tabulka 10: Rozpad solventnostního kapitálového požadavku

	2020	Váha	2019	Váha
SCR před diverzifikací	14 339 691	100%	14 921 938	100%
Finanční riziko	4 155 800	29%	4 905 118	33%
Kreditní riziko	2 781 694	19%	2 433 843	16%
Životní upisovací riziko	1 251 489	9%	646 860	4%
Neživotní upisovací riziko	3 101 498	22%	2 291 470	15%
Operační riziko	1 507 143	11%	744 725	5%
Převedené portfolio Pojišťovny Generali	0	0%	2 902 608	19%
Daňový strop	1 542 067	11%	624 514	4%
Diverzifikační efekty	-3 213 010		-2 038 052	
SCR celkem	11 126 681		12 883 886	

Zdroj: Vlastní zpracování dle [7]

Tabulka 10 znázorňuje, že největší váhu za rok 2020 má finanční riziko, které dosahuje 29 % rizika po něm následuje neživotní upisovací riziko s váhou 22 % a na třetím místě je kreditní riziko. Daňový strop představuje vyšší daňové úlovy v SCR scénáři.

3.4 ZHODNOCENÍ RIZIK GENERALI ČESKÉ POJIŠŤOVNY A.S.

V rámci praktické části mé diplomové práce jsem se zabývala řízením rizik Generali České pojišťovny a.s. Tato instituce je v rámci risk managementu vystavena tržnímu riziku, riziku likvidity, úvěrovému riziku, pojistně technickému a operačnímu riziku.

Pro řízení rizik se využívá směrnice Solvency II, která vytvoří scénář pro každé riziko a na jehož základě navrhne strategii, jak jednotlivé situace zvládat. Tento koncept zvýšil požadavky na orgán dozoru.

Systém řízení rizik v Generali České pojišťovně je založený na pilířích:

- proces vyhodnocování rizik: tato oblast se zaměřuje na identifikaci a posuzování rizik a solventnosti Společnosti,
- proces správy rizik: tato oblast se zaměřuje na manažerská rozhodnutí týkající se relevantních rizik a na kontrolu těchto rozhodnutí,
- kultura řízení rizik: tato oblast se zaměřuje na posilování povědomí o rizicích v rámci rozhodovacích procesů a na zvýšení hodnoty.

Tržní riziko je riziko vzniku ztráty způsobené pohybem cen napříč celým trhem. Změny cen aktiv mohou být způsobeny fluktuací úrokových sazeb, změnou devizového kurzu nebo změnou ceny akcií. Všechny tyto změny mohou mít vliv na aktiva a na současnou hodnotu pojistných závazků. Pojišťovna čelí tomuto riziku investováním prostředků do různých nástrojů finančního trhu.

Dluhopisy jsou aktiva, která jsou vystavena úrokovému riziku. Tím, že je jejich výnos negativně ovlivněn změnou úrokové míry, Generali Česká pojišťovna nakupuje úrokové deriváty za účelem omezení rizika ztrát.

Rizikovým a ziskovým nástrojem této pojišťovny jsou akcie. S akciemi je spojeno riziko vychýlení kurzu, proto Generali Česká pojišťovna využívá pro řízení rizik metodu diverzifikace portfolia pro sledování limitů pro jednotlivé investice.

Dalším rizikem, kterému je pojišťovna vystavena je riziko změny kurzu. Cílem pojišťovny je ochránit se vůči měnovým rizikům pomocí zajišťovacích nástrojů. Nejčastějšími instrumenty k eliminaci tohoto rizika jsou finanční deriváty, a to zejména měnové swapy, spotové a forwardové obchody. Další hrozba pro pojišťovnu je spojena s nepříznivým vývojem kurzu, který způsobí snížení hodnoty pohledávky nebo zvýšení hodnoty závazku.

Dalším rizikem, se kterým se potýká, je úvěrové riziko, a to v situaci, pokud pojišťovna vloží finance do finančních nástrojů a v době splatnosti protistrana nedostojí svým závazkům. Při jeho posuzování se pojišťovna opírá o hodnocení externích ratingových agentur. Generali Česká pojišťovna investuje do obligací, které jsou ohodnocené známkou AA. Do této skupiny patří dluhopisy s mírným rizikem a v delším časovém horizontu. Pojišťovna používá systém limitů, který je určený pro řízení úvěrového rizika a pravidelně kontroluje, zdali jsou dodržovány. Při řízení tohoto rizika je velmi důležitá jeho koncentrace.

Riziko likvidity je riziko vzniku neschopnosti dostát závazkům ve chvíli jejich splatnosti. Generali Česká pojišťovna je nejsilnější pojišťovnou v České republice, která má k dispozici pojistně technické rezervy, které jsou jejím hlavním zdrojem. Dále má dostupné prostředky z vlastního kapitálu a emitovaných cenných papírů. Zároveň i drží portfolio likvidních aktiv, a tím pádem má dostatek financí určených k financování závazků. Pro měření likvidity se využívá likvidní gap.

Pojistně technickým rizikem je myšleno riziko nesouladu mezi přijatým pojistným a vyplacným pojistným plněním. Pro řízení rizika se používá statistická simulace, analýza scénářů možného vývoje událostí, strategie upisování smluv a také zajistná strategie.

Operační riziko je rizikem potenciální ztráty v důsledku nedostatečných nebo také chybějících vnitřních procesů, systémů a selhání lidského faktoru. Jedná se o riziko, které je velmi obtížné řídit a kvantifikovat, a to zejména z důvodu chybějících historických informací. Generali Česká pojišťovna se snaží tomuto riziku předcházet pomocí bezpečných informačních technologií.

V dnešní době by měla pojišťovna věnovat pozornost převážně operačnímu riziku, které není možné kvantifikovat.

ZÁVĚR

Každý podnik je vystavený různým druhům rizik. Aby podnik předcházel katastrofickým následkům nebo alespoň eliminoval jejich dopad, měl by zavádět opatření vůči jednotlivým rizikům. Nejefektivnější obranou proti rostoucím rizikům je zavedení efektivního systému jejich řízení. Řízení rizik je definováno jako činnost, která se zabývá snižováním existujících a budoucích rizik, jejich příčin a následků.

Cílem mé diplomové práce bylo popsat proces risk managementu s důrazem na jednotlivé kategorie a možné strategie jejich řízení. V diplomové práci je popsáno riziko a jeho charakteristiky, řízení rizik, charakteristika podniku a analýza rizik a zhodnocení rizik v konkrétní instituci.

Proces risk managementu v pojišťovně nebo i v jiných podnicích je možné rozdělit do tří etap, tj. identifikace rizika jeho zhodnocení a zvládnutí rizika. Při identifikaci rizika se pojistitel snaží rozpoznat všechna rizika, která ho ohrožují. V druhé fázi je nutné určit vliv rozpoznávaných rizik na svou finanční situaci. V poslední fázi je potřebné přijmout pouze taková opatření, která minimalizují pravděpodobnost vzniku rizika a také velikost škod, které riziko může způsobit.

Specifika risk managementu v odvětví pojišťovnictví plynou z toho, že každá pojišťovací instituce spravuje finanční prostředky svých klientů a jejich činnost podléhá státní regulaci. Dále, pojistitelé se musí vypořádat jak s vlastními riziky ta i s riziky cizími neboli riziky pojištěných. Na vlastní rizika mohou působit přímo prostřednictvím zajištění. Ovšem cizí rizika je možné ovlivnit pouze zprostředkovaně, a z toho důvodu je jejich regulace složitější, proto v praxi k tomuto řízení pojišťovna využívá ekonomické nástroje. Může se například jednat o spoluúčast.

Rizika, která ohrožují pojistitele jsou pojistné, tržní, úvěrové, operační, likvidity a nesolventnosti. Tato rizika jsou typická i pro jiné podnikatelské subjekty s výjimkou pojistného rizika, které je typické pro odvětví pojišťovnictví.

Pojistitelé si více uvědomují ekonomické přínosy, které vyplývají z kvalitního systému risk managementu a řízení kapitálu. Mezi hlavní překážky pro zavádění kvalitních systémů řízení je nedostatek zaměstnanců s adekvátními znalostmi, problémy se shromažďováním dat a vysoká nákladovost na implementaci systému. K lepšímu řízení rizik přispěl nový koncepční rámec Solvency II.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] CIPRA, Tomáš. Kapitálová přiměřenost ve financích a solventnost v pojišťovnictví. Praha: Ekopress, 2002. ISBN 80-86119-54-8.
- [2] ČEJKOVÁ, V., MARTINOVIČOVÁ, D.: Pojišťovnictví. 1. vyd. Brno: Vysoké učení technické, 2003. 133 s. ISBN 80-214-2404-4.
- [3] DAŇHEL, Jaroslav. Pojistná teorie. Praha: Professional Publishing, 2005. ISBN 80-86419-84-3.
- [4] DIONNE, Georges. Corporate Risk Management. Amerika: John Wiley, 2019. ISBN 1119583128.
- [5] DUCHÁČKOVÁ, Eva. Pojištění a pojišťovnictví. Praha: Ekopress, [2015]. ISBN 978-80-87865-25-5.
- [6] DUCHÁČKOVÁ, Eva. Principy pojištění a pojišťovnictví. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-67-X.
- [7] Solvency zpráva GENERALI ČESKÁ POJIŠŤOVNA: Zpráva o solventnosti a finanční situaci 2020 [online]. [cit. 2021-03-03].
Dostupné z: https://www.generaliceska.cz/documents/22602/43483/SFCR_Y20_CZ.pdf
- [8] GENERALI ČESKÁ POJIŠŤOVNA: Výroční zpráva 2020 [online]. [cit. 2021-03-03].
Dostupné z: https://www..generaliceska.cz/documents/20183/26794/VZ_GCP_2020.pdf/47849ab0-3a48-42eb-a7e5-6723c99294fe
- [9] HAVLICKÝ, J., STEINHÜBELOVÁ, M., Solvency II: Executive Summary, Bankovníctví 2/2012 [online]. 2012 [cit. 2022-01-01]. Dostupné na WWW:<
<http://bankovnictvi.ihned.cz/c1-54822890-solvency-ii-executive-summary>>
- [10] HNILICA, JIŘÍ a JIŘÍ FOTR. 2009 Aplikovaná analýza rizika ve finančním managementu a investičním rozhodování. Praha: Grada Publishing, 264 s. ISBN 978-80-247-25604.
- [11] HOPKIN, Paul. Fundamentals of Risk Management. 1. Anglie: Kogan Page, 2018. ISBN 0749483075.
- [12] KAŠPAROVSKÁ, Vlasta. Řízení obchodních bank: vybrané kapitoly. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-381-7.

- [13] MARTINOVIČOVÁ, Dana. Pojištění podnikatelských subjektů. Ostrava: Key Publishing, 2007. Ekonomie (Key Publishing). ISBN 978-80-87071-08-3.
- [14] MARTINOVIČOVÁ, Dana. Pojišťovnictví: studijní text pro kombinovanou formu studia. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2006. ISBN 80-214-3257-8.
- [15] Nejefektivnější strategie řízení rizik | topvision.cz. top vision – vzdělávací kurzy a diskusní fóra pro manažery | topvision.cz [online]. Copyright © 2015 [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: <https://www.topvision.cz/blog/nejefektivnejsi-strategie-rizeni-rizik>
- [16] PENÍZE: Úvěrový rating [online]. [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/15924-uverovy-rating>
- [17] Pojistný obzor: Časopis českého pojišťovnictví. Praha: Pulso. ISSN 0032-2393.
- [18] PURVIS, KEITH. English insurance texts [online]. Karlsruhe, 2010 [cit. 2021-05-12]. ISBN 978-3-89952-533-5
Dostupné z <https://books.google.cz/books?id=wHFIEvBdWusC&pg=PA72&lpg=PA72&dq=purvis+solvency+II&source=bl&ots=epUxrZJK-7&sig=NRfyKPqbzJCKWVCajkcadKvei08&hl=cs&sa=X&ved=0CEoQ6AEwBGoVChMIg8rp6JvwyAIVKMNyCh2Vlgt6#v=onepage&q=purvis%20solvency%20II&f=false>
- [19] ŘEZÁČ, FRANTIŠEK. 2011 Řízení rizik v pojišťovnictví. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 222 s. ISBN 978-80-210-5637-4.
- [20] SMEJKAL, Vladimír a Karel RAIS. Řízení rizik. Praha: Grada, 2003. Expert (Grada). ISBN 80-247-0198-7.
- [21] SMEJKAL, Vladimír a Karel RAIS. Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2006. Expert (Grada). ISBN 80-247-1667-4.
- [22] VÁVROVÁ, E. 2014 Finanční řízení komerčních pojišťoven. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 190 s. 5 627. ISBN 978-80-247-4662-3
- [23] VEBER, JAROMÍR. 2009 Management: základy, moderní manažerské přístupy, výkonnost a prosperita. 2., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 734 s. ISBN 978-80-7261-200-0.
- [24] ZÁKONY.CENTRUM: Zákon o pojišťovnictví č. 277/2009 Sb. [online]. [cit. 2021-10-26]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-pojistovnictvi/cast-2-hlava-4-dil-4>